

JCC

STUDY GUIDE

#ideasbeyondborders

Sudenas KAYA
Board Member

Y.Mert UYSAL
Board Member

Berker TEZER
Academic Assistant

**MODEL
UNITED
NATIONS**

Genel Sekreterden Mektup

Sevgili Delegeler ve Katılımcılar,

Hepiniz 13 - 15 Şubat tarihleri arasında, Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi'nde 7. kez düzenlenen KAFMUN'26'ya hoş geldiniz. Benim adım Özkan Işıksoy. 2023'ten itibaren KAFMUN'da yer alıyorum. Daha önce Under Secretary-General ve Akademik Danışmanlık görevlerini yürüttüm ve şu anda ise sizlerin Genel Sekreteriyim.

KAFMUN bana liderlik, uluslararası ilişkiler, farkındalık ve kriz yönetimi gibi alanlarda çok şey kattı ve bu güzel ekipte yer almaktan onur duyuyorum. Biz KAFMUN'da gerçekten çok güzel bir aile olduk ve bu güzide konferansı bir gelenek haline getirdik. Sizleri de bu güzel geleneği devam ettirmeniz adına aramızda görmekten büyük mutluluk duyuyoruz.

Birleşmiş Milletler'in 6 ana komitesinden 2'sini barındıran KAFMUN'26, bu yıl sizleri birbirinden güçlü gündemlere sahip 7 komiteyle birlikte bekliyor. Dünya, günümüzde küresel istikrarsızlıklara boyun eğiyor; belirlenen kalkınma hedefleri yerine getirilemiyor ve masum çocuklar çatışmaların ortasında hayatını kaybediyor. Ele alacağımız konular birer Model Birleşmiş Milletler Simülasyonu başlığı çatısı altında konuşulabilir; fakat bu sorunlar gerçek ve sonuçları tüm insanlığı etkilemektedir.

Biz KAFMUN'26 olarak çözümü güç olan tüm bu sorunlara karşı yalnızca tartışan değil, sorumluluk alan ve çözüm üretme cesaretine nail olan delegelerle bir araya gelmeyi hedefliyoruz. Bu konferansta sizlerden beklentimiz; klişe çözümlerden uzak, eleştirel düşünen, diplomatik konjoktüre hâkim ve uluslararası farkındalık bilinci yüksek bir duruş sergilemenizdir.

KAFMUN'26, farklı fikirlerin çatıştığı değil; sağduyu çerçevesinde tartışıldığı, bakış açılarının bir zenginlik olarak görüldüğü bir konferans kültürünü benimsemektedir. Bu doğrultuda her birinizin tartışmalara aktif, yapıcı ve bilinçli katkı sunacağına inanıyorum.

Akademi ve Organizasyon ekiplerimiz sizler için uzun süredir büyük bir özveriyle çalışmakta ve her detayı titizlikle planlamaktadır. Umuyorum ki hepiniz akademik anlamda verimli, organizasyonel anlamda ise konforlu ve eğlence dolu bir konferans geçirirsiniz. Bu konferansın sonunda yalnızca yeni bilgilerle değil; güçlü dostluklar, unutulmayacak anılar ve değerli deneyimlerle ayrılacağınıza inanıyorum.

Hepinize başarılı, ilham verici ve unutulmaz bir KAFMUN'26 diliyorum,
Sağlıcakla kalın.

Özkan IŞIKSOY
Genel Sekreter

Akademik Asistandan Mektup

Kıymetli KAFMUN'26 Delegatesi,

Hepinizi saygıyla, sevgiyle ve muhabbetle selamlıyorum. 13 ve 15 Şubat tarihleri arasında okulumuz Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesinde 7'ncisi düzenlenecek olan KAFMUN'26 konferansına hoş geldiniz.

Ben Berker Tezer, 2023 yılından beri KAFMUN ailesinin bir parçası olmaktan onur duyuyorum. Daha öncesinde KAFMUN'da ve farklı konferanslarda çeşitli görevlerde bulundum. Bu konferansta ise Akademik Danışman olarak karşınızda bulunuyorum. KAFMUN ailesinde bulunduğum süre zarfında kendimi sosyal ve akademik anlamda geliştirdiğimi düşünüyorum. Edindiğim deneyimler; kriz yönetimi, konuşma becerisi, liderlik etme gibi bir çok kazanımı elde etmemi sağladı ve kişisel gelişimime fazlasıyla katkı sundu.

Yıllardır süregelen konferanslar ve vermiş olduğumuz emeklerle birlikte KAFMUN ismini yedi yıldır istikrarlı bir şekilde devam ettirerek, KAFMUN'u okulumuzun bir kültürü, bir markası haline getirdik. Sizleri böylesine köklü bir oluşumun içerisinde bulunduğunuz için tekrardan selamlıyorum. Bu konferansın amacı sizleri akademik ve sosyal anlamda geliştirmek, dünyaya farklı perspektiflerle bakmanızı sağlayıp sizlere dünyamızla ilgili bir farkındalık oluşturmaktır.

Bu amaç doğrultusunda sizlere sunabileceğimiz en iyi konferans deneyimini sunabilmek adına akademik ekip ile birlikte çok sıkı çalıştık ve hazırlandık. Konferans süresi boyunca ise herkesin elinden gelenin en iyisini yapacağına dair hiçbir şüphem yoktur.

Herkese başarılı ve kendini geliştirdiği bir konferans diliyorum,

Berker TEZER
Akademik Danışman

Kriz Direktöründen Mektup

Saygıdeğer Delegates ve Emeği Geçenler,

Hepinizi büyük bir içtenlikle selamlıyor ve saygılarımı sunuyorum. Okulumuz Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesinde 13 ve 15 Şubat 2026 tarihlerinde yedincisini düzenleyeceğimiz KAFMUN'26'ya hoş geldiniz. Merhabalar, ben ise Kriz Direktörü Hamza Duruk. Benim adıma 2023 yılında başlayan KAFMUN deneyimi, 2024 yılından itibaren mütemadi bir şekilde kriz ekibinde görev alarak devam etmektedir. Bununla beraber, çeşitli konferans ve münazaralarda kendimi gerçekleştirerek birçok alanda uzmanlığımı ve ilgimi kanıtlamış bulundum. Bizleri, dünyayı değiştirecek gençleri, aynı uzlaşma zeminlerinde buluşturan aktivitelerdeki yegâne gayem her zaman dünyayı daha iyi bir yer kılmak ve herkesin insanca yaşamasına katkıda bulunmak adına kendimi ve bulunduğum toplulukları geliştirmek ve organize etmek oldu. Değerli kriz ekibinin direktörü olarak ise bu etkinliğin arka saflarında sürekli çalışan ve doğru kararlar almak zorunda olan bu ekibe, tutkumun ve vizyonumun birleşmesiyle sizlere farklı bir deneyim sunmak amacım olmuştur. Kriz ekibi olarak ise ortak değerler üzerine inşa edilmiş uzlaşma zemininde etkinliği denetliyor ve yön almasına yardımcı oluyoruz. Yürütülen akademik direktifler doğrultusunda sıkı disiplinimiz ve yüksek yetkinliğimizi kullanarak kararları onaylıyor; bununla beraber komiteler için kriz yönetimini artırmak ve konular üzerine bilgilerini zorlamak adına kriz senaryoları hazırlıyoruz. Bu seneki sekiz kişilik kriz ekibimiz ile sizler için emek veriyor olacağız ve kriz ekibi direktörü olarak bana devredilmiş bu yedi yıllık emeği geleceğe de taşımak adına seferber olacağım. İki yıl önce temelleri atılan bu yolculukta ise bugün birçok değerli çalışma arkadaşım ile birlikte bu güçlü yapı altında birleşmiş ve emin adımlarla hedeflerimize doğru yürüyoruz. Bu hedef tabii ki basit değil. Yürüttüğümüz çalışmalar aslında geçmişle geleceği birbirine bağlayan bir köprüden ibarettir. Bu köprü, geçmişteki meseleleri şu ana bağlayan; arafta kararlar vermemize ve üzerine düşünmemize imkân tanıyan, geleceğe doğru kurulan bir zemin olan KAFMUN'26'dır. Derinlikli kültürü ve dünyaya bakış açısını barındıran bu zemin, onlarca kişinin dünyayı değiştirebileceği ümidini tekrar yeşertmekte ve bu yolda ilerlememizi sağlamaktadır. Hepinize yeni yaşantılar kazandıracak bu etkinliğin, geleceğinize doğru anlamlı bir kapı aralmasını temenni ediyorum.

Umutlu olun, saygılarımla,

Hamza DURUK

KAFMUN'26 Kriz Direktörü

Komite Başkanlarından Mektup

Sayın Delegeler,

Hepiniz bu yıl yedincisi düzenlenecek olan **Kocaeli Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi Model Birleşmiş Milletler Konferansı** kapsamında yer alan **JCC (Joint Crisis Committee)**'ye hoş geldiniz. Bu yıl komitemiz, son iki yıldan farklı olarak modern dönemler yerine tarihin seyrini kökten değiştirmiş bir olaya odaklanmaktadır: Roma Cumhuriyeti'nin sonunu hazırlayan ve imparatorluk yolunu açan **Actium Deniz Savaşı**.

Hepimizin hemfikir olduğu üzere kriz komiteleri, klasik MUN komitelerine kıyasla çok daha fazla emek, dikkat ve stratejik düşünce gerektirir. JCC; yalnızca konuşmanın değil, doğru zamanda doğru hamleyi yapmanın, olayları öngörmenin ve krizlere hızlı ama tutarlı tepkiler verebilmenin ön planda olduğu bir komitedir. Bu süreçte taktiksel zekânın, yaratıcılığın ve ekip çalışmasının siz delegeler için belirleyici olacağına inanıyoruz.

JCC kimi zaman uzun saatler yazmaya, kimi zaman da yoğun düşünmeye karşılık gelir; hatta çoğu zaman kalem tutmaktan elimizde bir nasıra bile bedel olabilir. Ancak üçüncü günün sonunda, gösterdiğiniz çabanın karşılığını aldığınızı hissedeceğinize olan inancımız tamdır. Bu komitede konuşan yalnızca dilimiz değil; kalemlerimiz, kararlarımız ve fikirlerimiz olacaktır. *“Kalem kılıçtan keskindir”* sözünü hepimiz duymuşuzdur; bizce bu ifade hem doğru hem de eksiktir. Çünkü burada kalemle düşünürken, kılıçla tarihi yönlendirmekteyiz. Komite başkanlık divanı olarakta sizlerden tam olarak bunu bekliyoruz.

İlerleyen sayfalarda göreceğiniz **“Aynı tarafta, aynı amaçla”** başlığı da tam olarak bunu anlatmaktadır. Her ne kadar komite içerisinde farklı taraflara ayrılmış olsak da nihayetinde amacımız birdir. Komite başkanları olarak sizlerden beklentimiz, bu sürece sizler için hazırlanan bu çalışma rehberiyle birlikte araştırmalar yaparak sıkı bir hazırlıkla gelmenizdir. Bu konuda sizlere güvenimiz tamdır.

Sözlerimizi bitirirken hepinize esenlikler diliyor, Şubat ayında sizlerle bir araya gelmeyi sabırsızlıkla bekliyoruz.

Saygılarımızla,

Sudenas KAYA & Yusuf Mert UYSAL

Komite Başkanlık Divanı

İçindekiler:

1.	Giriş.....	6
1.1	Komite Tanıtımı.....	6
1.2	Krizin Gündemi.....	6
2.	Tarihsel Arka Plan.....	6
2.1	Antik Mısır Tarihi ve Antik Mısır'ın Yönetim Anlayışı.....	6
2.2	Büyük İskender'den VII. Kleopatra'ya...Ptolemaios Hanedanlığı.....	8
2.3	Bir Kraliçeden Fazlası: Kleopatra'nın Diplomatik ve Stratejik Liderliği.....	9
2.4	Kısaca Roma Tarihi Roma'da Yönetim Anlayışı.....	11
2.5	Tarihin En Büyük Diktatörü: Galius Julius Caesar.....	12
2.6	Sezar Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Roma'nın Yükselişi.....	14
3.	Krizin Ortaya Çıkışı.....	16
3.1	Sezar Dönemi Roma'nın Kleopatra ve Antik Mısır ile İlişkisi.....	17
3.2	Sezar'ın Suikasti ve Ortaya Çıkan Güç Boşluğu.....	19
3.3	Roma Senatosunun İkiye Bölünmesi ve İç Karışıklıklar.....	21
3.4	Marcus Antonius'un Hayatı ve VII. Kleopatra ile İlişkisi.....	24
3.4.1	Söz Konusu İlişkinin Dönemin Siyasal ve Hukuki Bağlamındaki Vasfı	
3.5	Augustus Octavianus'un Hayatı ve Roma'daki Rolü.....	28
3.6	Augustus Octavianus ile Marcus Antonius'un Yıllar Süren Rekabeti.....	29
4.	Sonuç.....	30
4.1	Savaşın Ortaya Çıkış Nedenleri.....	30
4.2	Tarafların Güçleri ve Güç Kaynakları.....	31
4.2.1	Doğu Giza Federasyonu.....	31
4.2.2	Çift Başlı Kartal Lejyonu.....	37
4.3	Savaşın Konumunun Taraflara Sağladığı Avantaj ve Dezavantajlar.....	42
4.3.1	Avantajlar.....	42
4.3.2	Dezavantajlar.....	43
4.4	Muharebenin Son Durumu.....	44
5.	Siyasal Hatlar ve Tanıtımları.....	46
5.1	Doğu Giza Federasyonu.....	46
5.2	Çift Başlı Kartal Lejyonu.....	49
6.	Göz Atılması Önerilen Kaynaklar.....	52
7.	Kaynakça.....	53

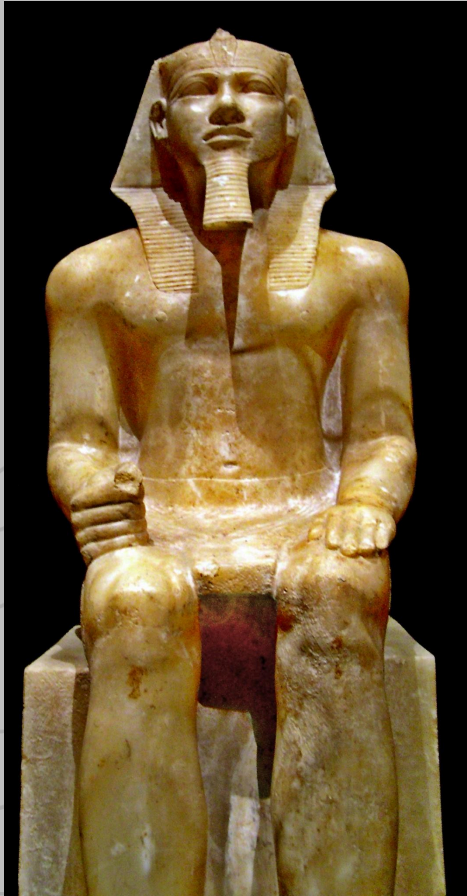
1. Giriş

1.1 Komite Tanıtımı: JCC komitesi, belirlenen savaş ve direktiflere göre savaşmak üzere iki tarafa ayrılan delegeler etrafında yapılandırılmıştır. Delegeler, temsil ettikleri ülkenin veya komutanın kaynakları dahilinde kendi taktiklerini özgürce seçebilir, saldırı düzenleyebilir, savunma yapabilir, diplomatik operasyonlar yürütebilir, hayallerindeki araçları ve silahları üretebilir veya istihbarat teşkilatları ve ajanları kullanabilirler.

Krizin Gündemi: Antik çağlarda yaşanan, Roma Cumhuriyetinin son bulup, Roma İmparatorluğunun kuruluşuna yol açan, Antik Mısır'ın bağımsız devlet geleneğini son buldurup sonucunda Roma'nın dönemindeki en ünlü generallerinden biri olan Marcus Antonius'un ve Antik Mısır'ın son firavunu Kleopatra'nın kayıp etmesiyle son bulan Yunanistan'ın batısındaki Aktium körfezinde gerçekleşen Aktium Muharebesi.

2. Tarihsel Arka Plan

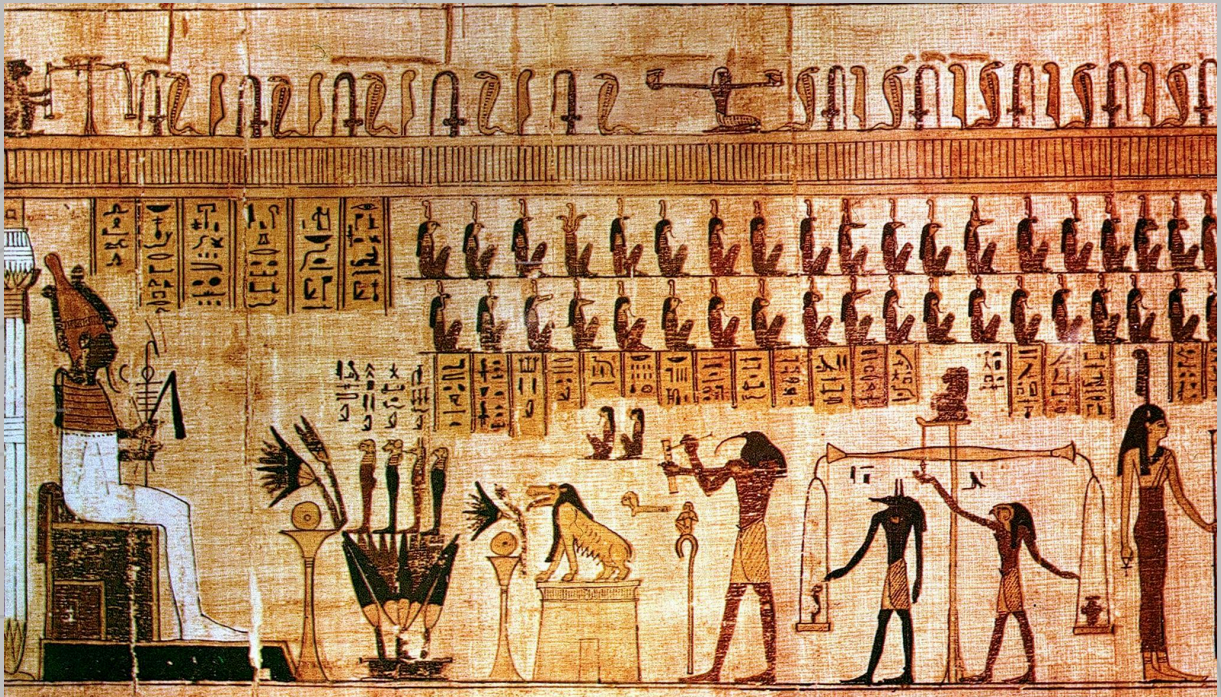
2.1 Antik Mısır Tarihi ve Antik Mısır'ın Yönetim Anlayışı

Antik Mısır, Nil Nehri çevresinde kurulmuş, yaklaşık 3000 yıl boyunca varlığını sürdüren dünyanın en eski ve en etkili medeniyetlerinden biridir. Coğrafyası, Nil Nehri'nin her yıl düzenli taşması sayesinde verimli topraklar sağlamış ve bu durum güçlü bir tarım ekonomisinin oluşmasına izin vermiştir. Mısır'ın politik ve sosyal yapısı da büyük ölçüde bu coğrafi düzenlilik üzerine inşa edilmiştir. Nil Nehri'nin sağladığı bu istikrar, Mısır'ın uzun ömürlü bir devlet yapısı geliştirmesinde belirleyici olmuştur. En köklü yönetim sistemlerinden biri olan Antik Mısır, temelde **teokratik monarşi** sistemini benimseyen bir yönetim anlayışına sahiptir. Bu durum devletin hem dini hem de siyasi olarak tek merkezden yönetilmesini sağlamıştır. Antik Mısır'ın en büyük yöneticileri olan firavunlar, tarih boyunca yalnız bir kral olarak değil, aynı zamanda **tanrısal bir varlık** olarak görülmüştür. Firavunlar halkın gözünde Antik Mısır mitolojisinin en önemli tanrılarından biri olan ve krallığın koruyucusu sayılan **Gökyüzü Tanrısı Horus'un yeryüzündeki**

temsilcileri kabul edilmiştir. Ölümünden sonra ise firavunun bedeni **Ölüm Tanrısı Osiris** ile

özdeşleştirilmiştir; bu da firavunun **hem yaşayan hem de ölümsüz** bir otoriteye sahip olduğunun göstergesi haline gelmiştir. Krallık, “**Ma'at**” olarak bilinen **adalet, doğruluk, düzen ve kozmik denge** ilkelerinin devamını sağlamayı amaçlamıştır. O dönemde Firavunun meşruiyeti büyük ölçüde Ma'at'ın korunmasına bağlıydı; bu yüzden firavunun en temel görevleri devletin birliğini korumak, tanrılar ile insanlar arasında aracı olmak, tarım düzenini ve Nil taşkınlarının yönetimini sağlamak, orduyu komuta etmek ve dış ilişkileri yürütmek olarak belirlenmişti. Firavun, Mısır devletinin bütün organları üzerinde mutlak bir otoriteye sahiptir; ancak bu güç mutlak olsa bile her zaman Ma'at'a uygun şekilde kullanılması beklentisi hakimdi. Mısır devlet yapısı, döneminin şartlarına ve diğer medeniyetlere göre oldukça **gelişmiş bir merkezi bürokrasiye** sahipti. Geniş topraklara yayılan firavun otoritesi sayesinde yönetim etkin şekilde sürdürülebiliyordu. Firavunun otoritesi yasama (kanun koyma), yürütme (devlet yönetimi), yargı (en yüksek yargı mercii), ordu komutanlığı, dini liderlik ve ekonomik düzenin sağlanması gibi devletin tüm alanlarını kapsayan bir güç olarak görülmüştür. Antik Mısır'ın merkezi devlet hiyerarşisine göre firavunun altında birçok destekleyici yönetim kademesi yer alıyordu. Bu kademelerin en önemlisi, firavunun en yakın danışmanı olan **vezirdi (vizier)**. Tüm devlet işlerinden sorumlu olan vezir, firavundan sonra devletin ikinci en yüksek mercii konumundaydı. Vezirler; vergi sistemini düzenler, mahkemeleri yönetir, büyük inşaat projelerini denetler, tapınak ekonomilerini gözetir ve tüm **bürokratik** kayıtları tutardı. Bunun dışında eyalet valileri (**nomarklar**), tapınak rahipleri, askerî komutanlar, kâtipler ve zanaat örgütleri gibi **çok katmanlı bir idari sistem** bulunuyordu. Bu yapı, Antik Mısır'ın binlerce yıl boyunca süreklilik göstermesini sağlayan en önemli kurumsal unsurlardan biriydi.

2.2 Büyük İskender'den VII. Kleopatra'ya... Ptolemaios Hanedanlığı

MÖ 332 yılında Büyük İskender'in Perslerin elindeki Mısır'ı işgal etmesiyle Antik Mısır'da Helenistik Dönem'in temelleri atılmıştır. Akdeniz kıyılarına kendi ismini verdiği İskenderiye'yi başkent ilan ederek yönünü Doğu'ya çevirmiş olan Büyük İskender sefer sırasında hayatını kaybetmiştir. Hükümdar'ın ani ölümünün ardından hem yakın arkadaşı hem de başarılı bir general olan **I. Ptolemaios** Büyük İskender'in generalleri arasında gerçekleşen **Diadokhlar Savaşları** sonucunda Mısır'ı hakimiyeti altına almıştır. Böylelikle yaklaşık üç yüz yıl boyunca hüküm sürecek olan "**Ptolemaios Hanedanlığı**" kurmuştur. **Helenistik kültürün** ve **yerel Mısır geleneklerinin birleştiği** karma düzeni benimsemiş olan, dilinin Yunanca olduğu fakat halkın mısırca konuşmaya devam ettiği Mısır Ptolemaios Krallığı, firavunluk ile **Helenistik monarşinin** birleşimiyle yönetilmiştir. Hanedanlığın kurulmasıyla birlikte ilk firavun I. Ptolemaios Soter ilan edilmiştir. İlerleyen süreçlerde firavunların ölümünün ardından çocukları ya da hanedanlığın diğer üyeleri tahta geçerek Mısır'ı yönetmiştir. Bir süre sonra ise dönüm noktası sayılabilecek yeni düzen tahakkuk etmiştir. Kraliçe Kleopatraların yönetimde söz sahibi olması... Mısır ve Helenistik kültürlerine göre iktidarda bir kadının söz sahibi olması pekte görülen bir durum değildi. Zamanla **I. Kleopatra (Syra)**'nın ardından birçok kadın kraliçe yönetimi benimsemiş, fakat hiçbiri Mısır tarihinin unutulmayacak ve bütün dünya tarafından tanınacak olan kadın firavun kadar etkili olamamıştır. VII. Kleopatra...

VII. Kleopatra (Philopator) MÖ 69 yılında İskenderiye'de doğmuştur. Babası XII. Ptolemaios Auletes'dir. Annesinin ise Ptolemaios hanedanlığından bir kraliçe olduğu düşünülmektedir. İsmi yunanca **Kleopatra** (kleos : şan ün) , (pater : baba) yani babasının şanı anlamına gelmektedir. Ptolemaios hanedanlığında bu ismi taşıyan VII. kraliçedir. **Philopator** ise helenistik krallarda yaygın olan yunanca bir unvandır. Unvanın anlamı babasını seven, babasına bağlı olan demektir. Bir mısır firavunu olarak geleneklerine göre kullandığı resmi, uzun ve törensel olan beşli kraliyet unvan sistemine sahip olmuştur. Bu törensel ve ilahi

unvanlardan en bilineni kendini “İsis’in yaşayan sureti, Ra’nın kızı” olarak nitelendirmesidir. Bu unvan kraliçe Kleopatra’nın kendisini güzellik, annelik ve bilgelik **Tanrıçası İsis** ile özleştirdiğinin bir göstergesi olmuştur.

Gençlik ve çocukluk yıllarında VII. Kleopatra’nın eğitimine oldukça önem verilmiştir. Çok zeki ve başarılı bir kadın olmasının yanı sıra 7 farklı dili konuşabildiği bilinmektedir. Bu dillerin arasında Mısırlıların yerli dilide bulunmaktadır. Bu dili bilen ilk ve tek hükümdar olduğu **Plutarkhos** ve **Strabon** gibi antik yazarların kaynaklığıyla bilinmektedir. Bu yönüyle Kleopatra, kendisini yalnızca Helenistik bir kraliçe değil, Mısır’ın geleneklerine saygı duyan ve sahip çıkan **gerçek bir Mısır firavunu** olarak konumlandırmıştır.

2.3 Bir Kraliçeden Fazlası: Kleopatra’nın Diplomatik ve Stratejik Liderliği

MÖ 51 yılında XII. Ptolemaios Auletes’in ölümü üzerine, vasiyetine uygun olarak kızı Kleopatra yaklaşık 18 yaşındayken tahta çıktı. Ptolemaios hanedanlığı geleneği gereği, Kleopatra’nın yani bir kadının tek başına hüküm sürmesi kabul edilmedi; bu nedenle henüz çocuk yaşta olan kardeşi XIII. Ptolemaios ile evlendirilerek **ortak hükümdar** ilan edildi. Ancak bu ortaklık hukuki bir zorunluluktan ve gerçek iktidarın nasıl paylaşılacağı baştan belirsizdi. Kardeşi ve danışmanlarıyla fikir ayrılıkları yaşayan Kleopatra, krallığın resmî belgelerinde **kendi adını öne çıkarmaya** başladı, sikkelerde yalnızca kendi portresini kullandı ve devlet kararlarında **bağımsız** hareket etmeye yöneldi. Bu durum, saray çevresinde ciddi bir rahatsızlık yarattı. Kardeşi yani eşi XIII. Ptolemaios henüz küçük olduğu için, yönetim fiilen

onun adına hareket eden saray danışmanlarının elindeydi. Bunların başında **hadım saray görevlisi Pothinus**, **general Achilles** ve **hatip Theodotos** bulunuyordu. Bu grup, Kleopatra’yı “tecrübesiz, kontrol edilemez ve Roma’ya fazla yakın” bir figür olarak görüyordu. Asıl kaygıları ise Kleopatra’nın iktidarı tek başına ele geçirerek kendi nüfuslarını ortadan kaldırmasıydı. Bu nedenle, küçük kralı kullanarak Kleopatra’ya karşı **sistemli bir muhalefet** başlattılar. Fakat Kleopatra kontrollü ve bilgili bir kraliçe olsa da bu muhalefeti destekleyen unsurları engelleyemedi. Kleopatra’nın tahta çıktığı dönemde Mısır, Nil Nehri’nin birkaç yıl üst üste yeterince taşmaması nedeniyle ciddi bir kıtlıkla karşı karşıya kalmıştı. Tahıl üretiminin düşmesi, halkın hoşnutsuzluğunu artırdı ve merkezi yönetimi zayıflattı. Roma’ya yapılan tahıl sevkiyatlarının sürdürülmesi ise saray üzerinde büyük bir

baskı yaratıyordu. Kleopatra, bu dönemde bazı ekonomik düzenlemelere gitmeye çalışsa da, kıtlık muhalif çevreler tarafından onun yönetim beceriksizliği olarak sunuldu. Bu da hali hazırda var olan **saray içi gerilimi** körükledi. Zamanla danışmanlarının önderliğinde destekçileri artan XIII. Ptolamaïos güçlenerek kendi hakimiyetini kurmaya ve ablasına üstünlük sağlamaya başladı.. MÖ 50 yılına gelindiğinde, Kleopatra'nın adı devlet belgelerinden ve resmî kararlardan çıkarılmaya başlandı. Sikkelerde yalnızca kralın adı yer aldı. Bu, açıkça **kraliçenin iktidardan sürgün edilmesi ve yok sayılması anlamına** geliyordu. **Cassius Dio**, bu süreci “kraliçenin yetkilerinin sistematik biçimde budanması”¹olarak tanımlamıştır. Bu süreçte Kleopatra, sarayda siyasi desteğini büyük ölçüde kaybetti ve fiilen yönetimden dışlandı. Gerginlik kısa sürede silahlı çatışmaya dönüştü. Saray muhafızları ve ordunun önemli bir kısmı Ptolemaïos XIII tarafında yer aldı. Kleopatra, İskenderiye'yi terk etmek zorunda kaldı ve **Suriye-Filistin hattına** çekildi. Burada, kendisine sadık paralı askerlerden oluşan küçük bir ordu kurdu. Bu noktadan sonra mesele yalnızca bir saray darbesi değil, iki kardeş ve eş arasında açık bir iç savaş hâline geldi. Tam bu sıralarda Roma dünyası da iç savaş içindeydi. Julius Caesar ile Pompeius arasındaki mücadele, Mısır'ı stratejik bir konuma taşıdı. XIII. Ptolemaïos 'ün danışmanları, Roma'daki güç dengelerini kullanarak Kleopatra'yı tamamen tasfiye etmeyi planladı. Ancak Pompeius'un Mısır'a sığınması ve Caesar'ı arkasına almayı hedefleyen kral ve danışmanları emrinde burada öldürülmesi, hesapları altüst etti. Caesar'ın Pompeius'u takip ederek Mısır'a gelişi, Kleopatra için bir **dönüm noktası** oldu ve onu siyasi sahneye geri döndürmenin yolunu açtı. Bu ilk kriz dönemi, Kleopatra'nın yalnızca bir taht varisi değil, **aktif ve dirençli bir siyasi aktör** olduğunu ortaya koymuş, sürgün, iç savaş, ekonomik baskılar ve erkek egemen saray yapısı karşısında tamamen saf dışı kalmak yerine, Roma'nın gücünü doğru zamanda devreye sokarak geri dönmeyi başardığını kanıtlamıştır. Antik kaynaklar, Kleopatra'nın bu süreçte **diplomasi, sabır ve stratejik zekâ sergilediği** konusunda büyük ölçüde hemfikir olmuştur.

¹ Cassius Dio 80 kitaptan oluşan Historia Romana (Rhōmaïkē Historía) isimli ana eserinde bu şekilde tanımlar.

2.4 Kısaca Roma Tarihi Roma'da Yönetim Anlayışı

Roma Cumhuriyeti, milattan önce 509 yılında Krallığın **aşırı otoriterliği** ve hem halk hem de Senatolara uygulanan **aşırı baskının** sonucunda **Lucius Tarquinius Superbus**'un devrilmesi ile kurulmuştur. Yönetimi açısından halka ve zengin kesime hak tanıyan Roma'da artık **“Dağıtılmış Monarşi”** hakimdi. Yani Roma'nın hem Konsülleri hem Senatoları hemde halkı bir bakımdan devlette söz sahibiydi. Cumhuriyetin kuruluşunun ardından yönetim anlayışına değinirsek her yıl 2 tane Konsül seçilirdi ve bu konsüller ülkenin yürütme gücüne sahipti. İkisinin de birbirlerini veto etme hakları yani ortak bir karar bulamadıklarında birbirlerinin kararlarını reddetme hakları bulunuyordu. Ayrıca orduya da sahip olan Konsüllerin güçleri **imperium** yani **sınırsızdı**. Senato'ya gelir isek onlarda çoğunlukla **patrici** (zamanın roma zenginleri) ailelerden gelme zengin ve yaşlı devlet adamları idi. Ülkenin mali işleri, dış politikaları ve eyalet idareleri hakkında yapılan siyaset ve öneriler bu adamlar tarafından verilirdi. Tam olarak karar alma hakkına sahip olmasalarda fikirleriyle beraber ülkeyi fiilen onlar yönetiyordu yani kısaca Konsüller bile alacakları kararları Senatonun fikrine ve onayına göre şekillendiriyordu. Normal halkın yani pleblerin haklarına bakış atmak gerekirse onların da söz hakkının bulunduğu **“Halk Meclisleri(Comitia)”** denen birtakım meclisler kurulmuştu ve sunulan kararlar burada halkın oyuna bırakılıyordu. Ancak bu meclisler her ne kadar dışarıdan renkli gözükse de içeriden baktığımız zaman halkın oyları zengin patricilerin oylarına nazaran neredeyse oy bile değildi. Ancak yinede krallık zamanındaki Comitialara nazaran şuanki Meclisler **daha adaletli** duruyordu. Zaman zaman Tribunus plebis seçiminden yasama yapmaya kadar yetkileri arttı hatta bir dönem Konsülleri bile seçmişlerdi. Halka tanınan bir diğer haklardan biri de **Tribunus Plebis'ti (Halk Tribünleri)**. Bu makamın Romaya getirilme sebebi aslında Cumhuriyetin ilk yıllarında halkın hala daha borç harç altında ezilmesiydi. Onlara göre Cumhuriyet sadece yöneticilere gelmişti ve savaşların, mevsimlerin cezasını çekenler yine onlardı. Cumhuriyet kurulduktan 15 sene sonra artık bu duruma susamayan Roma halkı çeşitli isyanlar ve nümayışlar (Conflict of The Orders)

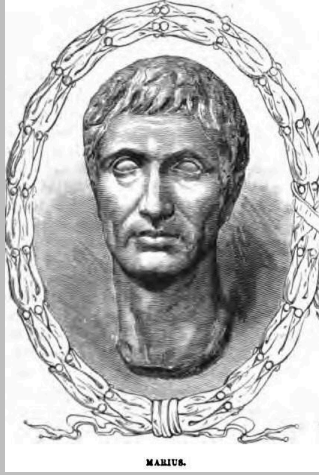
sonucu patricileri ikna etmiş ve **halk tribünleri** kurulmuştu. Sisteme göre halkı temsil eden 2 temsilci olacaktı ve bu temsilci hem halkı ülkede tutup onlara etten duvar olacak, hemde Konsüllere karşı zaman zaman halkı koruyacaktı. Zaman zaman gelişen ve yetkileri artan bu organ öyle güçlüydü ki Konsüle veto verme hakkı dahi bulunuyordu. onun dışında yine bu temsilcilerin **Consilium Plebis'i** (Halk meclisi) toplama, yasa önerisi verme gibi hakları bulunuyordu.

2.5 Tarihin En Büyük Diktatörü: Gaius Julius Caesar

Julius Caesar milattan önce 100 yılının temmuz aylarında Gaius Julius Caesar'ın oğlu olarak Dünya'ya gelmiş **Julia soyuna** mensup bir çocuktur. Babası, eski Praetor (Konsülden sonraki en büyük 2. rütbelerden) ve o doğduğu zamanki Asya eyaletinin yöneticisiydi. Annesi Aurelia Cotta ise oldukça disiplinli **Roma aristokrasisinde “örnek anne”** olarak anılan bir kadındı. Eskiden ekonomik olarak iyi durumda olan patrici bir soy olan Julialar maalesef ki o yıllarda eski ihtişamını yitirmiş ve Roma'nın halk ile soylularının iç içe olduğu tehlikeli bir semte yerleşmişti [bu durum da gelecekte Sezar'ı Populares (halkçı) çizgiye sokacaktı]. Artık sadece prestij varlığıyla duran klan maddi açıdan çok **büyük sıkıntılardan** geçiyordu. Gel zaman git zaman Sezar'ın artık okuma yaşı gelmişti ve ailesi onu zorda olsa okuttu. Dönemine göre kaliteli öğretmenlerin yanında okul okumak pleb bir çocuk için tam bir hayaldi. Onun yaşındaki çocukların neredeyse hepsi sokaklarda oyun oynuyordu veyahut ailelerinin yanında çalışıyordu. Sezar ise ailesinin desteğini alarak **filozoflarla** beraber okumuştur. Felsefe öğrenmiş, konuşma becerileri kazanmış ve bu yaşta insanları etkilemeyi başarmıştı. Kalifiyeli bir eğitimden geçen küçük Sezar'ın hayatında her şey tamamen eksiksiz gidiyordu. Filozoflarla beraber okumuş, Prestijli bir ailede doğmuş ve disiplinli bir annenin eğitiminden geçmişti. Yani kısacası Sezar'ın hayatı **10/10'luk** gidiyordu ancak 15

yaşındayken kötü haberi aldı. Babası Gaius Sezar ani bir şekilde vefat etti ve sonucunda aile kısa süreli bir yasa girdi. Siyasi bir ailenin çocuğu olan Sezar'ın hayatında artık bazı kararları alması gerekiyordu. Stratejik ve mantığa uygun kararlar...

16 yaşına bastığında **Cinna klanına** mensup Cornelia Cinna ile evlenmişti. Siyasi ve maddi açıdan güçlü olan klan eski konsül Gaius Marius'un siyasi ittifakıydı (Marius Sezar'ın teyzesi Julia ile evliydi). **Halkçı** bir kişiliği olan Marius aslında bu evliliğe doğrudan sebep olmuştu. Sezar aile bağı sayesinde Mariusçu sayıldığı için aslında onun da referansı olarak kabul ediliyordu ve iki ittifak aile arasında bir köprü gibi duruyordu. Her şey ayarlandı ve Sezar 16 yaşında Cornelia ile bir evlilik yaptı ancak bu iyi haberin üstüne kötü haber olmazsa olmaz. Lucius Cornelius Sulla. Optimates ideolojisinin başı ve sonuna kadar Populares karşıtı bir general. Onlara göre Roma'da Konsül kavramı ve Halk egemenliği

birkaç saçmalıktan ibaretti. Devleti sadece Senato yönetmeli ve halk kısıtlanmalıydı. Populares ideolojisine mensup olanlar ölüm listesine eklenip öldürülmeli ve her şeyin başında tek bir insan olmalıydı. Tek bir diktatör. Marius ile Sulla arasındaki mücadele, MÖ 88'de Sulla'nın ordusuyla Roma'ya yürümesi açık bir iç savaşa dönüşmüştü. Marius bu süreçte Roma'dan kaçmak zorunda kalmış, Ancak Sulla'nın doğuya sefere çıkmasını fırsat bilerek müttefiki Cinna ile birlikte Roma'ya geri dönmüştü. Kısa bir uğraş sonrasında şehri ele geçiren Marius, Sulla destekçilerini tasfiye etmiş ve ardından yedinci kez Konsül seçilerek devletin başına geçmişti. Ne var ki bu zafer kısa sürdü. Yaşlı ve yıpranmış olan Marius, aynı yıl içinde hayatını kaybetti. Ölümü, populares hareketini liderden yoksun bıraktı ama ideolojiyi bitirmedi. Cinna ve Mariusçu kadrolar iktidarda kaldı. Sulla ise birkaç yıl sonra Roma'ya döndü, Mariusçuları yendi ve diktatörlüğünü ilan etti. Bu süreçte Marius'un mirasıyla bağlantılı olan herkes hedef alındı. Cornelia ile evli olan genç Sezar da bu nedenle tehlikeye girdi ve Sulla'nın baskısıyla Roma'dan kaçmak zorunda kaldı. Sulla'nın baskıları sonucunda Roma'dan uzaklaşmak zorunda kalan Gaius Julius Caesar, hayatını kurtarmak için önce kırsal bölgelere, ardından doğu eyaletlerine yöneldi. Bu zorunlu uzaklaşma, onun için bir geri çekilme değil, erken yaşta kazanılmış bir tecrübe alanı oldu. Askerî görevler sırasında disiplin, komuta ve sadakat gibi kavramları pratikte öğrenme fırsatı buldu. Mytilene kuşatmasında gösterdiği cesaret sayesinde Corona Civica ile ödüllendirilmesi, henüz genç yaşta dikkat çeken bir figür hâline gelmesini sağladı. Sulla'nın ölümünün ardından Roma'daki siyasi ortam kısmen yumuşayınca Sezar şehre geri döndü. Bu dönüşle birlikte kendisini doğrudan siyasetin merkezine atmadan, bilinçli bir şekilde hitabet ve hukuk alanlarına yöneldi. Mahkemelerde üstlendiği davalar, özellikle Sulla döneminin zulümlerini hedef alması sayesinde halk nezdinde tanınmasını sağladı. Bu süreçte Sezar, yalnızca bir aristokrat değil, halkın sesini dile getiren bir konuşmacı olarak öne çıktı. Siyasi kariyerinin

ilk resmî basamağı olan quaestorluk görevini üstlenmesiyle birlikte Sezar, devlet mekanizmasının işleyişini yakından tanıdı. Ardından **aedilis** olarak görev yaptığı dönemde düzenlediği görkemli oyunlar ve kamusal etkinlikler, onun popülerliğini ciddi biçimde artırdı. Büyük borçlar altına girmeyi göze alması, siyasi sermayeyi maddi riskin önüne koyduğunu açıkça gösteriyordu. Pontifex Maximus seçilmesi, Sezar'ın hem dini hem de siyasi alanda kazandığı nüfuzu pekiştirdi. Bu makam, ona Roma toplumunun her kesimine doğrudan temas etme imkânı sundu. Sonraki yıllarda **Hispania'daki** görevleri sırasında askerî ve idari başarılar elde etmesi, Sezar'ı artık yalnızca gelecek vadeden bir figür olmaktan çıkarıp ciddi bir güç adayına dönüştürdü. Hispania'daki görevinden Roma'ya döndüğü dönemde Gaius Julius Caesar, özel hayatında iki ağır kayıp yaşadı. Önce teyzesi Julia, ardından eşi Cornelia hayatını kaybetti. Her iki ölüm de yalnızca kişisel bir yas değil, aynı zamanda siyasi bir kırılma anıydı. Julia, Gaius Marius'un eşi olması nedeniyle Sezar'ın Mariusçu mirasla olan bağının en somut sembollerinden biriydi. Onun cenazesinde yapılan konuşma, Roma kamuoyunda büyük yankı uyandırdı. Sezar, geleneksel sınırların dışına çıkarak Julia'nın cenazesinde Marius'un maskelerini ve hatırasını açıkça sergiledi. Bu hareket, Sulla sonrası dönemde uzun süredir bastırılmış olan populares çizgisinin yeniden hatırlatılması anlamına geliyordu. Konuşma, geçmişle bağ kuran ama geleceğe mesaj veren bilinçli bir siyasi hamleydi. Kısa süre sonra Cornelia'nın ölümü, Sezar için daha derin bir kişisel sarsıntı yarattı. Genç yaşta yaptığı bu evlilik, onun Sulla'ya karşı duruşunun sembolü olmuştu. Cornelia'nın cenazesinde Sezar'ın hitabı, alışılmışın aksine son derece duygusal ama aynı zamanda ölçülüydü. Sadakat, onur ve aile bağlılığı gibi kavramlar ön plana çıkarıldı. Bu konuşma, Sezar'ın yalnızca politik bir figür değil, değerlerine bağlı bir aristokrat olarak algılanmasını sağladı. Bu iki cenaze konuşması, Sezar'ın hitabet yeteneğini Roma halkına açık biçimde gösterdiği ilk büyük sahnelerden biri oldu. Yas üzerinden kurulan bu söylem, onun geçmişi sahiplenilen ama geleceğe oynayan bir lider profili çizmesine katkı sağladı. Böylece Sezar, **hem Mariusçu mirası meşrulaştırdı hem de kendi siyasi kimliğini Roma kamuoyunun hafızasına kalıcı biçimde yerleştirdi.**

Tüm bu adımların doğal sonucu olarak Sezar, MÖ 59 yılında konsüllüğe ulaştı. Bu noktaya gelene kadar izlediği yol, rastlantıların değil; bilinçli tercihler, siyasi cesaret ve doğru ittifakların ürünüydü. Sezar artık sadece hayatta kalmayı başarmış bir Mariusçu değil, Roma siyasetinin **merkezine yerleşmiş bir aktördü.**

2.6 Sezar Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Roma'nın Yükselişi

Sene Milattan Önce 59. Jül Sezar'ın hayatı için bir kırılma noktası. Zorlu geçen hayatın ve kazanılan tecrübeler sonucu yaptığı eylemler ve cezbediği insanlar ile Roma'da konsül seçilen Sezar artık devletin yöneticisi olmuştu. Ancak bir konsül daha vardı: Marcus Calpurnius Bibulus. Bibulus, Sezar'ın tam karşıtı olarak senato taraftarıydı ki bu durum da

ileride birçok kez çatışmalarına sebebiyet olacaktı. Devletin başına geçtiği gibi kendisine bir ittifak anlayışı arayan Sezar Bibulustan önce davranmış ve Roma'nın efsane generali

Pompeius ve Roma'nın en zengin adamı olan Crassus ile kağıt üstü bir anlaşma yaparak anlaşmanın adını "Triumvirlik" koydular. Bu sayede ülke nezdinde hem Sezar'ın gücü artmış hemde Bibulus'un karşı koyamayacağı bir rakip olmuştur. Arkasını sağlama alan Sezar hemen icraatlerine başlamıştı. Halk için **"toprak reformu"** getirmiş ve Pompeius'un askerlerine bu reform başlığı altında toprak dağıtmıştı. Ancak Bibulus'a kalsa bu durum can sıkıcı bir hal alıyordu. Senatoya giderek hemen Sezar'ın kararlarını veto etmeye başlamıştı bile. Devletin ona hukuki yollardan tanıdığı haklar doğrultusunda kendi payını alıyordu. Ancak bu durum uzun sürmedi. Bir gün halk meclisinde kürsüye çıkan Konsül Bibulus Sezar yancısı halk tarafından itilerek aşağılanmıştı ve insanların karşısında rezil rüsvan olmuştu. Bu durumu **"Tanrılar bu günü uğursuz ilan etti."** diyerek tanımlamış ve ardından tüm resmi toplantıları geçersiz sayarak evine kapanmıştı yani gücün hepsini hukuken olmasada fiilen Sezar'a devretmişti. Duruma oldukça olumlu yaklaşan halk kendi arasında **"Sezar ve Julius'un konsüllüğü"** gibi sözler sarf ederek tek Sezar rejimini onayladığını belli ediyordu. Gel zaman

git zaman 2 yıllık konsüllüğünde yıldırım gibi çalışan Sezar'ın görev süresi sonunda dolmuştu ve alması gereken birkaç karar vardı. Ya eyalet başkanlığı görevini üstlenecekti yada mahkemeye verilecekti. Neden mahkemeye verileceğini soracak olursanız kendisi konsüllüğü sırasında her ne kadar halka büyük katkılar sunsa da üst merciler ile arası büyük düzeyde sarsılmıştı ve belli başlı usulsüzlükler yapmıştı. Örneğin Senatoyu hiçe sayması, İsteddiği yasaları zorla halk meclisinden geçirmesi ve Bibulus'un vetolarını yok sayması bunlardan sadece birkaçıydı. **Roma'da yetkisi olan kişilerin dokunulmazlık hakkı bulunuyordu.** Eyalet başkanıysan dokunulmaz olurdun ancak hayatına konsüllükten sonra normal bir şekilde devam etseydi muhtemelen yargılanacak ve ağır cezalara çarptırılacaktı. Eyalet yöneticiliğini kabul eden Sezar konsül görevinin ardından **Galya'ya** (günümüz Fransa ve çevresi) 5 yıllık bir yönetici olarak atandı (daha sonra uzatılacaktı) aldığı yetki gerçekten üst bir yetkiydi. Galyalı eşkiya çetelerinin çokça saldırı düzenlediği Fransa'ya atanan Sezar'ın eline büyük bir şans geçmişti. Konsüllüğü süresinde parasını har vurup harman

² **Toprak Reformu**, Roma Cumhuriyeti'nde MÖ 482 yılından itibaren yapılmaya çalışılmış ancak çok tutunamamış kazanılan toprakların bir kısmının pleblere verilmesidir. Bu yasanın amacı savaş sonrası devlete geçen toprakların **kamulaştırılarak** pleblere devredilmesidir.

savuran Sezar'ın maddi açıdan neredeyse **hiçbir dayanağı** kalmamıştı. Elinde tek kalan şey **ordusu ve halkıydı**. Bunun üzerine ordusunu toplayıp general olarak başına kendisini geçiren Sezar Galya'ya birçok sefer düzenledi. Nitekim bu seferlerden en ünlüsü “Alesia Kuşatmasıydı³”. Savaş üstüne savaş ve ganimet üstüne ganimet kazanan Sezar varlığını oldukça artırmış, mal varlığının bir kısmını ordusuna vererek düzenli ve profesyonel bir ordu kurmuştu. Askerler artık Sezar'a verdiği maaştan kaynaklı değil kişisel olarak bağlanmıştı. Peki ya Sezar nasıl tekrardan başa geçti? Nasıl diktatör oldu? Metnin en başında bahsettiğim gibi, “**Kağıt üstü anlaşma; Triumvirlik**”. Aslında her şey ilk başta harika gidiyordu. Crassus maddi açıdan, Pompeius prestiji ve ordusu açısından, Sezar ise zekası açısından güçlüydü. Hatta bu anlaşmaya aile bağı olarak Sezar'ın kızı Julia Pompeius ile evlendirilmişti. Oldukça sağlam bir ittifaka benziyor değil mi? Hayır, değil. Konsüllük sonrası Galya'da maddi ve askeri açıdan güç kazanan Sezar artık kendi birliği için bir tehdit olmuştu. Carrhae'de Parthlara karşı MÖ 53'te ölen Crassus ittifakı iki kişi bırakmıştı. Bu sırada zafer üstüne namı yayılan Sezar Pompeius'un yalnızlaşmasıyla eyalet yöneticiliği görevi bittiği gibi hedefini belli etmişti: **Roma**. Roma hem ülkenin başkenti hemde Pompeius ile Senatonun saklandığı yerd. Senato açıkça mesajını vermişti: “**Ordunu bırak, Roma'ya öyle gel**”. Ama bu Sezar'ın tutuklanması ve ardından muhtemel bir idam cezasına çarptırılması demektir. Yinede Sezar “**ya her şey ya hiçbir şey**” dedi ve ordusuyla beraber geçilmesi yasak olan Rubicon nehrini geçti. Bunun sonucunda iç savaş başladı ve Sezar hızla ilerledi. Peki Pompeius ne yaptı? Ordusu daha fazlaydı, Senato onu destekliyordu. Peki savaşın seyiri nasıl değişti. Heterojen ve motivasyon açısından düşük bir orduya sahip olan Pompeius sürekli kaçmayı tercih etti. Stratejik çok hatası vardı. Savunan taraf oyken yorulan ve saldıran taraf Sezar'dı. Onu İtalya'da karşılaması gerekiyordu ancak sürekli geri çekilme yaptı ve sözde onu daha çok yormak istedi. Ancak böyle bir şey yaşanmadı. En sonunda MÖ 48'de bir araya gelen iki ordu arasında “**Pharsalus**” muharebesi yaşandı ve kedi fareyi yakaladı. Sezar sonunda istediği galibiyeti kazanarak Roma'ya döndü. Pompeius ise Mısır'a kaçsa bile suikaste kurban giderek hayatını kaybetti. Devletin başına geçtiği gibi Sezar kendisini birkaç radikal karar ile geçici diktatör seçti ve istediği kararları onaylattı(ardından kalıcı diktatör oldu), Senatoyu öldürdü ve gücü tek elde toplayarak insanlara Krallık hissiyatı yaşattı. Tabi bu sırada içten içe nefret toplamıştı. Özellikle “**Marcus Junius Brutus**” Cumhuriyetin hiçe sayılmasını göze alamadı. Onun ataları kralları devirmişti. Cumhuriyet ailesinden gelme cumhuriyetçi bir kişiydi. Bu kişiliğini bilmesine rağmen Sezar onu affetmiş ve devlet içinde ona yer vermişti. Ancak bu konuda tam ayağına sıkkan **Galius Julius Caesar** MÖ 44 yılında Brutus tarafından suikaste uğramış ve canını mermer sütunlar üstünde yitirmişti. Büyük insanların gidişi büyük sorunlar doğurur derler. Doğurdu. Devlet uzun yıllar sürecek bir iç savaşa sürüklendi ve kendisini bir süre asla toparlayamadı...

³ **Alesia Kuşatması**, MÖ 58 yılında Fransa'nın Alesia bölgesinde Romalılar(Sezar) ile Galyalılar(Vercingetorix) arasında yaşanmış bir kuşatmadır.

3. Krizin Ortaya Çıkışı

3.1 Sezar Dönemi Roma'nın Kleopatra ve Antik Mısır ile İlişkisi:

Kleopatra'nın Caesar ile olan diplomatik ilişkisi, romantik bir tesadüften ziyade zorunlu ve hesaplı bir siyasi hamleydi. MÖ 48'de Julius Caesar Mısır'a geldiğinde, Kleopatra resmen tahtan düşmüş, sürgünde ve askeri olarak zayıf durumdaydı. Buna karşılık Caesar, Roma iç savaşından çıkmış, Doğu Akdeniz'de düzeni sağlamak isteyen mutlak bir güçtü.

Kleopatra'nın Caesar'ın huzuruna çıkışı (Plutarkhos'un anlattığı meşhur halı sahnesi) semboliktir: bu, onun “**meşru kraliçe**” olarak yeniden tanınma talebini doğrudan Roma'nın en güçlü adamına iletmesidir. Caesar için Kleopatra'yı desteklemek de rasyoneldi. Mısır, Roma'nın tahıl ihtiyacı açısından hayatiydi ve Kleopatra, Ptolemaios XIII'e kıyasla **daha istikrarlı, eğitilmiş ve Roma ile çalışmaya istekli** bir müttefikti. Bu nedenle Caesar, Kleopatra'yı destekleyerek hem Mısır'daki iç savaşa müdahil oldu hem de Roma'nın çıkarlarını güvence altına aldı. İttifak bu noktada resmileşti. Bunun ardından tarihin unutulmaz savaşlarından biri gerçekleşti, İskenderiye Savaşı... İskenderiye Savaşı (MÖ 48–47), Caesar'ın beklediğinden çok daha zorlu geçti. Ptolemaios XIII'ün danışmanı Achilles komutasındaki Mısır ordusu, sayıca Roma birliklerinden üstündü. Caesar, İskenderiye'de neredeyse kuşatma altında kaldı. Liman bölgesi, saray çevresi ve ünlü kütüphane alanı çatışmalara sahne oldu. Antik kaynaklar, bu sırada kütüphaneye ait bazı depoların yandığını aktarır (tam kütüphanenin yok olduğu iddiası modern tarihçilerce

reddedilir). Savaşın kırılma noktası, Roma'dan gelen takviye kuvvetler ve Nil Deltası'ndaki çatışmalardır. Ptolemaios XIII, Nil'deki bir çarpışma sırasında boğularak öldü, kimi tarihçiler bu çarpışma sırasında Ceasar'ın fıravunu timsahlara yedirdiğini savunur. Bunun ardından

Caesar, Kleopatra'yı tahta geri çıkardı. Ancak Roma geleneğine uygun olarak onu, küçük kardeşi **XIV. Ptolemaios** ile sözde ortak hükümdar yaptı. Gerçekte iktidar Kleopatra'nın elindeydi. Peki dillerde dolanan Ceasar ve Kleopatra ilişkisi ne durumdaydı ya da bu söylentiler gerçek miydi? Birçok tarihçi bu ilişkinin romantik ya da siyasi olması konusunda ayrımlar yaşamaktadır. Roma yazarları (özellikle [Suetonius](#)⁴ ve Cassius Dio) ilişkiyi çoğu zaman ahlaki açıdan eleştirirken, Plutarkhos daha dengeli bir anlatım sunar. Gerçekte ilişki **hem politik hem kişisel** unsurlar taşımaktadır. Kleopatra, Caesar sayesinde tahtını korumuş; Caesar ise Mısır üzerinde dolaylı bir kontrol elde etmiştir. Bu ilişkinin en önemli sonucu **Caesarion'un doğumudur**. Caesarion MÖ 47 yılında Ptolemaios Krallığında, Kleopatra ve Caesar birliğinden dünyaya gelmiştir. Caesar, çocuğu resmen tanımamış olsa da açıkça reddetmemiştir. Kleopatra'nın Caesarion'u "**Caesar'ın oğlu**" olarak sunması, yasama organında görevli yüksek yetkilere sahip [senatüs](#) ve Roma İmparatorluğu'nda siyasi, hukuki işlevlere sahip yerel meclisler olan [curia](#) meclisi üyelerini kışkırtarak ileride Roma'da büyük bir siyasi gerilim yaratacaktır. Bu durum, Kleopatra'nın Roma'daki imajını daha da tartışmalı hâle getirmiştir. Grek(yunan) asıllı olmasının yanında halk ve senato tarafından rakip sayılan

⁴ **Gaius Suetonius Tranquillus, On İki Caesar'ın Yaşam öyküsü** adlı eseriyle Roma İmparatorluğu'nun ilk liderlerinin siyasi ve kişisel hayatlarını detaylı şekilde ele almıştır. Bu eserde VII. Kleopatra ile Galius Julius Caesar'ın ilişkisini de değerlendirmiştir.

Ptolemaios Hanedanlığı'nın kraliçesi konumundaki VII. Kleopatra yaşanan gelişmelerle roma halkının gözünde gün geçtikçe düşmeye başlamıştır.

3.2 Sezar'ın Suikasti ve Ortaya Çıkan Güç Boşluğu

Julius Caesar'ın, MÖ 49–45 yılları arasında Roma Cumhuriyeti iç savaşlarından mutlak galip olarak çıkmasının ve Pompeius'u yenilgiye uğratmasının ardından senato içindeki rakiplerin tasfiyesiyle birlikte, Sezar fiilen Roma'nın tek hâkimi hâline gelmiştir. Senato, bu durumu resmî unvanlarla meşrulaştırmış; Sezar'a “**dictator perpetuo**” (ömür boyu diktatör) unvanı verilmiştir. Antik kaynaklara göre (özellikle Suetonius ve Cassius Dio), bu unvan Roma'nın cumhuriyetçi geleneği açısından son derece sorun teşkil etmiştir. Çünkü Roma'da diktatörlük geçici ve olağanüstü durumlara özgü bir yetkiydi. Sezar'ın yetkilerinin süresiz hâle gelmesi, birçok senatör tarafından monarşiye giden bir adım olarak algılandı. Sezar'ın artan gücü yalnızca yetkilerle sınırlı kalmamıştı. Senato toplantılarına geç gelmesi, ayakta karşılanmayı kabul etmesi, heykellerinin krallar gibi dikilmesi ve kendisine tanrısal sıfatlar atfedilmesine ses çıkarmaması, cumhuriyetçi elitler arasında büyük rahatsızlık yarattı. [Plutarkhos](#), Sezar'ın doğrudan kral unvanını talep etmediğini ancak bu yöndeki imaların yaygınlaştığını **Sezar - İskender Paralel Hayatlar**⁵ isimli eserinden günümüze aktarır. Rahatsızlıkların artmasında özellikle **Lupercalia Bayramı**⁶'nda Marcus Antonius'un Julius Caesar'ın başına defne dalından bir taç takmaya çalışması, ancak Caesar'ın bu jesti reddederek tacı itmesi ve Romalıların kralının yalnızca gök gürültüsü, şimşek ve fırtına ile ilişkilendirilen en yüce tanrı Jüpiter olduğunu söylemesiyle pek çok kişi tüm olayı onun kurguladığına inanmıştı. Sezar kendisini gerçekten kral olarak görse de görmese de, bu unvanla anılmayı her zaman reddetmiştir. Romalı hatip ve yazar Cicero Pompeius'un düşüncelerini desteklemiş ve Caesar'dan hoşlanmamasıyla tanınan bir kişi haline gelmiştir. Bu olayların sonucunda taç uzatılması durumu, Roma kamuoyunda “Sezar kral mı olacak?” sorusunu açık biçimde gündeme getirerek etkili olmuştur. Bu noktada muhalif senatörler, Sezar'ı bir “tiran” olarak “**tiran**”⁷ olarak nitelendirmeye başlamış ve Roma Cumhuriyeti'ni kurtarmak adına

⁵ Plutarkhos bu eserinde biri Yunan diğeri Romalı olmak üzere tarihin önemli isimlerini özel ve siyasi hayatları, karakter analizleri, liderlik vasıfları, aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar kapsamında ele alır.

⁶ **Lupercalia**, Antik Roma'da **13-15 Şubat** arasında kutlanan, kötü ruhlardan arınma ve bereket getirme amacıyla düzenlenen bir festivaldir. **Pastoral** (doğa) **kökenli** olup, Roma şehrinin efsanevi kurucuları olan Romulus ve Remus'un dişi kurt tarafından emzirildiği **Luperca Mağarası** ile bağlantılıdır.

Festivalde **rahipler**, keçi derisi giyerek sokaklarda koşar ve kadınlara dokunarak doğurganlık getirdiğine inanılan ritüelleri gerçekleştirir. Bu gelenek, **Sevgililer Günü**'nün kökenlerinden biri olarak kabul edilir.

⁷ **Tiran**, Antik Yunan'da **siyasal gücü zorla ele geçiren ve kötüye kullanan kişi** anlamına gelir. Despot, acımasız ve gaddar yönetimiyle öne çıkan bu kavram, halkın çıkarlarından çok kendi menfaatlerini ön planda tutan hükümdarları tanımlamak için kullanılır.

radikal bir çözümü tartışmaya açmıştır. Suikast planı, tek bir kişinin değil, yaklaşık 60 senatörden oluşan bir grubun ortak girişimidir. Suikastte romalı asker ve senatör **Marcus Junius Brutus** ve Romalı senatör **Gaius Cassius Longinus** özellikle öne çıkmaktadır. Marcus Brutus'un başta bulunması bir noktada sembolik önem taşımaktadır: atalarının Roma krallarını deviren figürler olması, suikaste halkın gözünde sembolik bir açıdan meşruiyet kazandırmıştır. Cassius Dio'ya göre komplocular, Sezar'ı açık bir meydanda öldürmenin halk isyanına yol açacağından çekinmiş, bu nedenle Senato binasında, **“cumhuriyetin kalbinde”** suikast düzenlemeye karar vermiştir. Suikast, **Pompeius Tiyatrosu**'ndaki Senato toplantısı sırasında gerçekleşmiştir. Caesar planlanan toplantıya geldiğinde çevresi komplocular tarafından sarılmıştır. İlk darbe, dikkat dağıtmak amacıyla Bitinya ve Pontus (Karadeniz'in güney kıyı şeridi boyunca uzanan Roma'nın bir kısmı) eyaletlerinin valisi **Lucius Tillius Cimber** tarafından yapılmış, ardından diğer senatörler saldırıya katılmıştır. Antik kaynaklar Sezar'ın 23 bıçak darbesi aldığını belirtir. Plutarkhos ve Gaius Suetonius Tranquillus, Sezar'ın Brutus'u fark ettiğinde direnç göstermeyi bıraktığını aktarır. Ünlü **“Sen de mi Brutus?”** ifadesinin birebir kullanımı tarihsel olarak kesin değildir; ancak Sezar'ın Brutus'un ihanetinden **derin biçimde etkilendiği** konusunda kaynaklar hemfikirdir. Sezar, Pompeius'un heykelinin dibinde can vermiştir. Bu detay, Roma tarihçileri tarafından son derece sembolik bir olay olarak aktarılır: **“Pompeius'un eski rakibi, onun heykelinin önünde öldürülmüştür.”**⁸

Komplocular, Sezar'ın ölümünden sonra Roma halkının kendilerini cumhuriyetin kurtarıcıları olarak karşılayacağını düşünmüştür. Ancak bu beklenti gerçekleşmemiştir. Halk, Sezar'a duyduğu sempati nedeniyle suikaste büyük ölçüde öfke ve korku ile yaklaşmıştır. Özellikle **Marcus Antonius**'un Caesar'ın cenazesinde yaptığı konuşma, dönüm noktası olmuştur. **Appianus**⁹ ve Plutarkhos'a göre Antonius, Sezar'ın vasiyetini halka okumuş, Sezar'ın Roma halkına bıraktığı maddi bağışları açıklamış ve **kanlı togayı**¹⁰ sergileyerek duygusal bir atmosfer yaratmıştır. Bu konuşma sonrası halk ayaklanmış, komplocular (suikastçi senatörler) Roma'dan kaçmak zorunda kalmıştır. Gaius Julius Caesar'ın **MÖ 15 Mart 44** tarihinde

Tiranlık, mutlak monarşiye benzer ancak keyfi uygulamaların daha yoğun olduğu bir yönetim biçimidir. Yasama, yürütme ve yargı yetkileri tek elde toplanır; halk temel haklardan yoksundur.

⁸ Plutarch (Plutarkhos), Bioi Parallelai (Paralel Hayatlar) isimli eserinde bu cümle ile ifade etmiştir. (Vita Caesaris), bölüm 66

⁹ İskenderiyeli tarihçi, yazar Appianus **Roma Tarihi** isimli **24 ciltlik** eserinde Antonius'un konuşmasına değinmiştir.

¹⁰ **Toga**, Antik Roma döneminde erkekler tarafından giyilen, **yünden yapılan ve vücuda sarılan** bir giysidir. Yunan himationundan esinlenilmiş olup, başlangıçta hem kadınlar hem erkekler tarafından kullanılmış, zamanla sosyal statü göstergesi haline gelmiştir. Bahsi geçen **kanlı toga** Julius Caesar'ın suikaste uğradığı sırada üstüne kan bulaşan giysisidir.

öldürülmesinden birkaç gün sonra Roma Forumu'nda¹¹ gerçekleşen bu konuşmayla Marcus Antonius suikastçıları alenen suçlamadan öfkeli halkı kendi ve yakın dostu Gallius Julius Caesar'ın tarafına çekme, roma kamuoyunu suikastçi senatoculara karşı döndürme girişiminde bulunmuştur. **Yalnızca bir cenaze konuşmacısı** profilinde davranan Marcus Antonius halkı komploculara karşı doğrudan kışkırtmayıp sakin bir strateji izlemiştir. Gallius Julius Caesar'ın güçlü Roma ve Halkı için kazandığı zaferleri, ganimetleri ve getirdiği yeni reformları hatırlatarak halkı etkilemeyi hedeflemiştir. Caesar'ın **tiran** olduğu iddialarını çürütmek amacıyla kendi sunduğu ve halkın teklif ettiği tacı nasıl reddettiğinden bahsederek ünlü hükümdarın gücünü halktan aldığı iddiasını sunmuştur.

Bu konuşmalarının ardından Marcus Antonius Caesar'ın **ünlü vasiyetini okumuş**¹², her Romalı vatandaşa **para bıraktığını**, halkın kullanımına açık **bahçeler ve araziler** tahsis ettiğini söylemiştir. En sonunda ise Sezar'ın kanlı bedenini Roma Forumu'nda sunarak ceset üzerindeki bıçak darbelerini ve hangi yaranın kim tarafından açıldığını göstermiştir. Bütün bunların sonucunda Roma halkı ayaklanmış, suikastçilerin evleri yakılmış,

kurtarıcı olmayı bekleyen **Brutus** ve **Cassius** Roma'dan kaçmak zorunda kalmıştır. Bununla birlikte Roma Cumhuriyeti fiilen sona giden sürece girmiş, Roma savaşa sürüklenmiştir.

3.3 Roma Senatosunun İkiye Bölünmesi ve İç Karışıklıklar

Gallius Julius Caesar'ın Senato binasında öldürülmesi (MÖ 44), Roma Cumhuriyeti'ni bir **tiranlıktan** kurtarma girişimi olarak sunulmuş olsa da, antik kaynaklara göre bu eylem devletin **kurumsal bütünlüğünü** yeniden tesis etmekte başarısız olarak nitelendirilmiştir. Hatta beklenilenin aksine, Caesar'ın ortadan kaldırılmasıyla birlikte Roma'da **siyasal meşruiyetin**¹³ kaynağı belirsizleşmiş, Cumhuriyet'in geleneksel denge mekanizmaları işlemez hâle gelmiştir. **Cassius Dio**, bu dönemi “devletin başsız kaldığı ama çok sayıda elin iktidara uzandığı”¹⁴ bir süreç olarak tanımlar. Suikastın ardından: Senato, ne Caesar'ın

¹¹ **Roma Forumu**, Antik Roma'nın siyasi, ticari ve dini faaliyetlerinin merkezi olan açık hava kompleksidir. **Tapınaklar, bazilikalar ve anıtlarla** dolu bu alan, devlet işlerinin yürütüldüğü ve toplumsal yaşamın odaklandığı bir bölgeydi.

¹² **Appianos** - Roma İç Savaşları, **Plutarkhos** – Paralel Yaşamlar (Antonius & Brutus), **Suetonius** – On İki Caesar'ın Hayatı isimli eserlerde bahsedilmiş ayrıca ünlü İngiliz şair, oyun yazarı ve oyuncu **William Shakespeare**'in “Julius Caesar” oyununda edebi biçimde tasvir edilmiştir.

¹³ Siyasal meşruiyet, iktidarın halkın istek ve rızasına dayanarak, genel bir uzlaşmayla kabul edilmiş olmasını ifade eder.

¹⁴ Cassius Dio'nun *Roma Tarihi* (Ῥωμαϊκή ἱστορία = Ῥωμαϊκά) isimli eserinde bu şekilde ifade edilmiştir.

politikalarını tamamen iptal edebilmiş ne de yeni bir yönetim modeli üzerinde uzlaşabilmiştir. Bu durum, Roma'da hukukî süreklilik ile siyasal gerçeklik arasında derin bir kopuş yaratmıştır. Caesar'ın ölümünden sonra Senato, **ortak bir siyasal hat**¹⁵ belirleyememiştir. Antik yazarlar, bu bölünmenin ideolojik olmaktan çok yöntem ve **çıkar temelli** olduğunu vurgulamışlardır. Bir grup senatör, Caesar'ın yetkilerinin hukuka aykırı olduğunu, olağanüstü

makamların Cumhuriyet'i çökerttiğini ve senatonun yeniden **mutlak otorite**¹⁶ olması gerektiğini savunmuştur. Ancak bu grup ordu üzerinde etkili olmamıştır. Halkın desteğini sürdürebilecek araçlardan yoksun kaldığı bu dönemi Plutarkhos, "devleti kurtarmaya niyetli fakat devleti yönetecek kudretten yoksun" olarak betimler. Diğer bir kesim ise: Caesar döneminde oluşan düzenin geri döndürülemez olduğunu, eyalet ordularının artık siyasetin belirleyicisi hâline geldiğini, senatonun bu yeni gerçekliğe uyum sağlaması gerektiğini savunmuştur. Bu yaklaşım, senatonun ilkelerden çok güvenlik ve istikrar arayışına yönelmesine yol açmıştır. Siyasi boşluğun olduğu sıralarda Cumhuriyet'in temel sorunlarından biri, olağanüstü yetkilerin geçici olmaktan çıkması olmuştur. Antik kaynaklara göre **konsüllük**¹⁷ makamının yetersiz kalması sonucu senato kararları bağlayıcılığını yitirmiş, krizler, geçici hukuk dışı çözümlerle yönetilmeye başlanmıştır. Appianos, bu süreci "Cumhuriyet hukukunun, kendi kendini askıya alması" olarak tanımlamıştır. Bu süreçte devlet yönetimi kişilere değil, **askerî sadakat ağlarına** dayanmaya başlamış senato karar alan değil, **kararları onaylayan** bir doğrulama organına dönüşmüştür. Zamanla artış gösteren

¹⁵ **Ortak bir siyasal hat**, farklı toplumsal kesimlerin ve grupların ortak bir mücadele hedefi etrafında birleşmesiyle oluşturulabilir.

¹⁶ **Mutlak otorite**, gücünü kendi varlığından alan ve genellikle tek bir kişiye veya kaynağa atfedilen sınırsız yetki ve güç anlamına gelir.

¹⁷ **Antik Roma'da Konsüllük**: Roma'da her yıl seçilen iki devlet başkanından her birine verilen unvandır. Bu kişiler, teorik olarak halka ait olan iktidarı kullanır ve görev süreleri bir yıldır.

politik anlaşmazlıklar artık senato kürsüsünde değil; sokaklarda, forumda ve eyalet orduları aracılığıyla çözülmüştür. **Proskripsiyonlar**¹⁸, mallara el koymalar ve yargısız infazlar, Cumhuriyet döneminde istisnai kabul edilirken mevcut süreçte sistematik ve meşru araçlar hâline gelmiştir. Romalı tarihçi **Gaius Sallustius Crispus'un** çizdiği ahlaki çerçeveye göre¹⁹, bu dönem Roma'da “korkunun hukukun yerini aldığı” bir aşamayı temsil eder. Bu iç karışıklıklar sırasında senato, yasama gücünü fiilen kaybetmiş, eyaletler üzerindeki denetimini yitirmiş ve ordu komutanlarını dengeleme kapasitesini tamamen kaybetmiştir. Antik çağ yazarlarına göre bu dönemde senato, Cumhuriyet'in biçimsel devamını sağlayabilmiş fakat egemenlik üretme yetisini kaybetmiştir.

Suetonius, bu durumu “Senato vardı, fakat devlet artık orada değildi²⁰” şeklinde özetler. Bu süreç içerisinde yaşanan çatışmalar, bir anayasa tartışması değil, iktidar düzeni krizi haline gelmiştir. Antik Roma Cumhuriyeti'nde artık sorun; “Cumhuriyet devam etmeli mi?” değil, “Devleti kim veya kimin otoritesi ayak tutabilir?” düşüncesidir. Bu anlayış; Kolektif (demokratik) yönetime dayalı Cumhuriyet modelini fiilen sona erdirmiş, tek merkezli iktidar,

¹⁸ **Proskripsiyonlar**, Roma tarihinde İkinci Triumvirlik (Julius Caesar'ın suikastçılarına ve muhaliflerine karşı mücadele etmek amacıyla Octavianus, Antonius ve Lepidus tarafından kurulan üçlü yönetim sistemidir.) (MÖ 43) döneminde, Octavianus, Marc Antony ve Lepidus tarafından mutlak gücü pekiştirmek amacıyla uygulanan ölüm listeleridir. Bu listeler sayesinde muhalefet eden herkes yok edilmeli düşüncesi hakimiyet kazanmıştır.

¹⁹ **Gaius Sallustius Crispus'un ahlaki çerçevesi**, özellikle **ruh ve beden ikiliği** üzerine kurulu **Stoacı** felsefeden etkilenmiştir. Sallustius, insanın ereğine (ulaşılacak istenen noktasına) ruhu ile ulaşması gerektiğini savunur ve bu nedenle kamu işlerine atılmış, istediğini elde edemeyince tarih yazarak üne kavuşmayı hedeflemiştir.

²⁰ Bu ifade aslında Antik Roma Cumhuriyeti'nden uzun yıllar sonra yıkılacak olan Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılış sürecindeki durumunu da tasvir eder.

mutlak monarşi sistemini hayata geçirmiştir. Tarihçi **Cassius Dio**, bu dönemin sonunda Roma halkının özgürlükten çok istikrar(canlılık, süreklilik) talep ettiğini açıkça ifade etmiştir. Sonuç olarak siyasi güç boşluğunun hakim olduğu bu dönem Cumhuriyet'i yeniden canlandırmanın aksine, Cumhuriyet'in yaşamasını sağlayan tüm denge unsurlarını tüketmiştir. Senato bölünerek hukuk bir araç haline dönüşmüş, şiddet **siyasal norm**²¹ hâline gelmiştir. Kısacası Roma'da meşruiyet geleneksel ve hukuki sürecin dışında, Cumhuriyet adı altında Cumhuriyet dışı bir yönetim biçimine doğru sürüklenmiştir.

3.4 Marcus Antonius'un Hayatı ve VII. Kleopatra ile İlişkisi

Marcus Antonius, Roma Cumhuriyeti'nin çözülme sürecinde **askerî kudret ile siyasî meşruiyet** arasındaki dengenin nasıl kırılğan hâle geldiğini gösteren en belirleyici figürlerden biri olmuştur. MÖ 83 yılında doğan Antonius, soylu bir aileye mensup olmakla birlikte gençliğini siyasi istikrarsızlık, borçlar ve düzensiz bir yaşam içerisinde geçirmiştir. Antik yazar Plutarkhos, Antonius'un erken dönem karakterini "**cesur fakat ölçüsüz, sadık fakat kolay yönlendirilebilir**" olarak tanımlamıştır. Bu özellikleri, onun ilerleyen yıllarda hem büyük askerî başarılar elde etmesini hem de stratejik hatalar yapmasını açıklayan temel unsurlar arasında yer alır. Antonius'un kaderini belirleyen esas dönüm noktası, Julius Caesar ile kurduğu ilişkidir. Caesar'ın Galya seferlerinde ve iç savaş sürecinde Antonius'un gösterdiği sadakat, onu yalnızca bir asker değil, **Caesar'ın siyasî mirasının doğal temsilcilerinden biri** hâline getirmiştir. Bu bağlamda Antonius, Roma'da **auctoritas**²² (kişisel saygınlık) ile **potestas**²³ (resmî yetki) kavramlarını bir arada taşıyan nadir figürlerden biri olarak yükselmiştir. Julius Caesar'ın MÖ 44'te komploya kurban gitmesi, Roma siyasal düzeninde **geri döndürülemez bir kırılma** yaratmış; Antonius da bu kırılmanın merkezinde yer almıştır. Caesar'ın cenazesinde yaptığı konuşma, antik kaynaklara göre halkın duygularını bilinçli biçimde harekete geçiren güçlü bir hitabet örneğidir. Appianos ve Plutarkhos, Antonius'un burada Caesar'ın vasiyetini ve **halka bıraktığı mirası vurgulayarak suikastçıları halk nezdinde meşruiyetsiz kıldığını aktarır**. Ancak bu hamle, Antonius'u senato **aristokrasisiyle**²⁴ doğrudan karşı karşıya getirmiştir. Cicero'nun

²¹ **Siyasal normlar**, bir siyasal sistemin yapılandırılmasında ve yürütülmesinde benimsenen kuralları ve değerleri ifade eder. Bu normlar, o siyasal toplum tarafından içselleştirildiğinde, hangi tutum ve davranışların kabul edilebilir olduğunu gösteren toplumsal normlardır.

²² Antik Roma'da **auctoritas**, bir kişinin Roma toplumunda sahip olduğu genel prestij düzeyine ve bunun sonucu olarak, nüfuzuna, etkisine ve iradesi etrafında **destek toplama yeteneğine** vurgu yapan bir terimdir.

²³ Patria potestas dar anlamda babaya ait olan güç, **baba egemenliği**; geniş anlamda ise aile reisi olan pater familias'ın ailesindeki bütün çocuklar, torunlar, aileye dahil diğer kişiler ve köleler üzerindeki hakimiyetini ifade ediyordu.

²⁴ **Aristokrasi**, iktidarın soylu bir sınıfın elinde bulunduğu siyasal yönetim biçimidir. Bu sınıf, ekonomik ve toplumsal gücü miras yoluyla elde eder. **En işlerin yönetimi** olarak tanımlanır; Platon ve Aristoteles gibi filozoflar tarafından erdemli bir yönetim şekli kabul edilir. Tarih boyunca monarşilerin temelini oluşturmuş, ancak devrimlerle zayıflamıştır. Günümüzde meşruti monarşilerde sembolik varlığını sürdürür.

Philippicae²⁵ adlı söylevleri, Antonius'un bu dönemde Roma Cumhuriyeti için bir “**tiranlık tehdidi**” olarak algılandığını açıkça ortaya koyar. Antonius'un Roma iç siyasetindeki konumu, bir yandan Caesar yanlısı kitlelerin desteğine dayanırken, diğer yandan senatonun **gelenekçi kanadı** tarafından sürekli sorgulanmıştır. Bu ikili baskı, Antonius'u giderek **Roma dışındaki** askerî ve ekonomik kaynaklara yönelmeye zorlamıştır. Antonius'un Doğu'ya yönelmesinin en kritik aşaması, MÖ 41 yılında Tarsus'ta Mısır Kraliçesi VII. Kleopatra ile gerçekleşen buluşmadır. Antik yazarlar bu karşılaşmayı yalnızca diplomatik bir görüşme olarak değil, bilinçli bir güç gösterisi olarak betimler. Plutarkhos, Kleopatra'nın Antonius'un huzuruna **Aphrodite**²⁶

tasviriyle, altın yaldızlı bir gemi üzerinde çıktığını ve bunun Roma komutanı üzerinde derin bir etki bıraktığını aktarır. Ancak modern tarih yazımı, bu anlatının sembolik yönüne dikkat çeker: Kleopatra, Roma iç savaşlarında **Antonius'un askerî gücüne; Antonius ise Mısır'ın mali kaynaklarına ihtiyaç** duymaktadır. Dolayısıyla bu ilişki, romantik bir birliktelikten önce, karşılıklı çıkarların belirlediği bir siyasî ittifak niteliği taşımaktadır. Kleopatra'nın amacı, Ptolemaios Hanedanlığı'nın bağımsızlığını korumak ve Roma iç siyasetinde **belirleyici** bir aktör hâline gelmektir; Antonius'un amacı ise Doğu eyaletlerinde güçlü ve sadık bir **iktidar alanı** oluşturmaktır. Bu ittifak zamanla Roma siyasal kültürü açısından ciddi tartışmalara yol açmıştır. Roma geleneğinde, bireysel ilişkilerin devlet çıkarlarının önüne geçmesi ahlaki ve politik bir **zayıflık** göstergesi olarak değerlendirilirdi. Cassius Dio, Antonius'un Kleopatra ile ilişkisi ilerledikçe Roma'daki görevlerinden uzaklaştığını, Doğu'da krallık benzeri bir yaşam tarzı benimsediğini ve bunun Roma kamuoyunda büyük

²⁵ M.Ö. 1. yüzyılın ortalarında Cicero tarafından kaleme alınan Philippicae Söylevleri ilki Caesar'ın ölümünden sonra olmak üzere onun tarafından verilmiş olan toplam on dört söylevi içermektedir.

²⁶ **Afrodite**, Yunan mitolojisinde **aşk, güzellik ve şehvet tanrıçasıdır**. Deniz köpüğünden doğduğu efsanesiyle tanınır ve Roma mitolojisindeki karşılığı Venüs'tür.

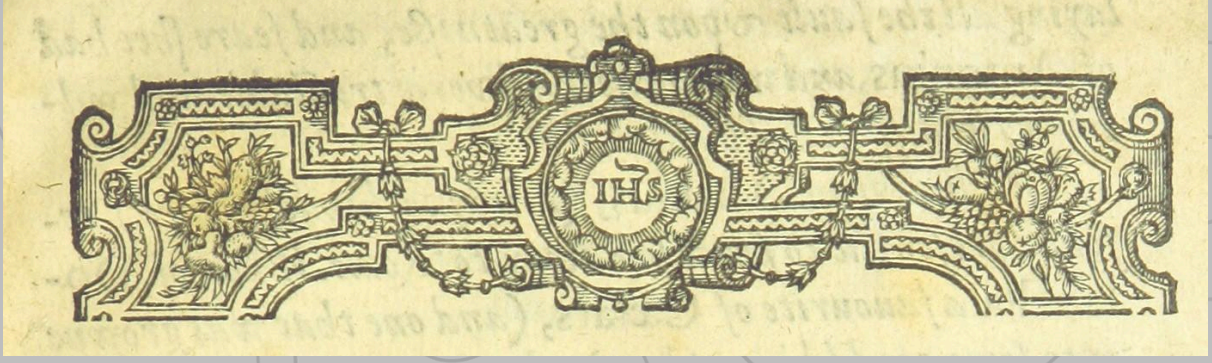
bir rahatsızlık yarattığını vurgular. Antonius'un Kleopatra'ya verdiği unvanlar, çocuklarını Doğu krallıklarının varisi ilan etmesi ve İskenderiye merkezli bir güç düzeni kurmaya yönelmesi, Roma'da **"Doğululaşma"** suçlamalarını güçlendirmiştir. Bu suçlamalar, yalnızca kültürel bir eleştiri değil, aynı zamanda Roma Cumhuriyeti'nin temel ilkelerine yöneltilmiş bir meydan okuma olarak algılanmıştır. **Antonius–Kleopatra ilişkisi, Roma ile Helenistik dünya arasındaki tarihsel gerilimi de yeniden görünür kılmıştır.** Roma siyasal zihniyetinde Doğu, zenginlik, ihtişam ve despotizmle²⁷ özdeşleştirilirken; Batı, disiplin, ölçülülük ve cumhuriyetçi erdemlerle tanımlanmıştır. Antonius'un Doğu'da kurduğu yaşam ve yönetim tarzı, bu zihinsel ayrımı keskinleştirmiştir. Suetoniüs ve Dio, Antonius'un Roma yasalarına dayalı meşruiyet yerine kişisel sadakat ve hanedan temelli bir güç anlayışına yöneldiğini ima eder. Bu durum, Antonius'un Roma'daki destek tabanını zayıflatırken, Kleopatra'nın da Roma siyasetinde **"yabancı bir kraliçe"** olarak hedef hâline gelmesine yol açmıştır. Böylece Kleopatra, yalnızca Antonius'un müttefiki değil, **Roma kamuoyunda Cumhuriyet'in düşmanı** olarak konumlandırılmıştır. Sonuç olarak Marcus Antonius'un hayatı ve VII. Kleopatra ile ilişkisi, Roma Cumhuriyeti'nin son dönemindeki yapısal krizleri anlamak açısından merkezi bir öneme sahiptir. Bu ilişki, bireysel tercihler ile devlet politikalarının nasıl iç içe geçtiğini; askerî güç, ekonomik kaynaklar ve meşruiyet algısının siyaseti nasıl şekillendirdiğini açıkça göstermektedir. Antik kaynakların ortaklaştığı nokta, Antonius'un Kleopatra ile kurduğu bağın tek başına Roma Cumhuriyeti'ni yıkmadığı; ancak mevcut siyasal kırılmalıkları derinleştirdiği ve geri dönüşü olmayan bir süreci hızlandırdığıdır. Bu bağlamda **"Antonius–Kleopatra ittifakı, Roma tarihinde yalnızca bir aşk hikâyesi değil, Cumhuriyet'ten imparatorluğa geçişin simgesel ve siyasal bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir."**

3.4.1 Söz Konusu İlişkinin Dönemin Siyasal ve Hukuki Bağlamındaki Vasfı

Antonius ile VII. Kleopatra arasında kurulan siyasal birliktelik, Roma Cumhuriyeti'nin son evresinde **meşruiyet** kavramının ne denli esnek ve tartışmalı hâle geldiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu ilişkinin değerlendirilmesi, modern anlamda hukuki bir sözleşmeden ziyade, Roma'nın **geleneksel siyasal kültürü**, güç kullanım biçimleri ve olağanüstü dönem politikaları çerçevesinde yapılmalıdır. Antik kaynaklar, Antonius'un Doğu eyaletlerindeki yetkilerinin senato kararları ve askerî komuta hakkı (imperium) temelinde şekillendiğini aktarır. Bu durum, onun yabancı krallıklarla temas kurmasını ve Mısır yönetimiyle karşılıklı

²⁷ **Despotizm**, tek bir kişinin veya grubun sınırsız yetkiye sahip olduğu **baskıcı bir yönetim biçimidir.** Halkın özgürlükleri kısıtlanır, siyasi muhalefet bastırılır ve toplum sert kurallarla yönetilir. **Tarih boyunca** Antik Mısır firavunları, Osmanlı padişahları ve diktatörlükler bu sistemin örnekleri olarak gösterilir. Despot yönetimler, ifade özgürlüğü ve hukukun üstünlüğünü hiçe sayar. Günümüzde de **demokrasi ve hukuk devleti** ilkeleriyle çelişen despotik rejimler varlığını sürdürmektedir. Bu sistemler, halkın katılımını engelleyerek otoriter bir yapı oluşturur.

çıkar ilişkisine dayalı bir iş birliği geliştirmesini **teorik** olarak mümkün kılmıştır. Nitekim Roma tarihinde, eyalet komutanlarının bölgesel istikrarı sağlamak adına yerel hükümdarlarla ittifaklar kurması istisnai bir uygulama değildir. Bu açıdan bakıldığında, Antonius'un Kleopatra ile kurduğu bağ, başlangıç aşamasında Roma'nın dış siyaset geleneğiyle bütünüyle çelişen bir girişim olarak tanımlanamaz. Ancak ittifakın zamanla aldığı biçim, Roma siyasal normlarıyla arasındaki mesafeyi belirgin biçimde artırmıştır. Cumhuriyet geleneğinde bir Romalı komutanın kişisel ilişkiler yoluyla egemenlik alanı oluşturması, **kolektif yönetim** anlayışına aykırı kabul edilmiştir. Plutarkhos ve Cassius Dio eserlerinde, Antonius'un Doğu'da yürüttüğü düzenlemelerin senatonun fiilî denetimi dışında geliştiğini ve bu durumun Roma'daki güç dengelerini sarstığını vurgulamışlardır. Özellikle, Roma hukukunun tanımadığı unvanların dağıtılması, hanedan temelli bir siyasal dilin benimsenmesi ve karar alma süreçlerinde Roma kurumlarının devre dışı bırakılması, ittifakın Cumhuriyetçi çerçeveye bağdaşmadığı yönündeki eleştirileri güçlendirmiştir. Bu noktadan itibaren tartışma, hukuki olmaktan çok **ideolojik ve kurumsal** bir karakter kazanmıştır. İttifakın meşruiyetini tartışmalı hâle getiren bir diğer unsur, Roma kamuoyunda oluşan algıdır. **Roma siyasal sisteminde meşruiyet** yalnızca senato kararlarıyla değil, **toplumun kabulüyle** de şekillenmekteydi. Antonius'un uzun süre Roma'dan uzak kalması ve Doğu merkezli bir iktidar alanı kurması, onun Roma çıkarlarından koptuğu yönünde güçlü bir kanaatin oluşmasına neden olmuştur. Cicero'nun söylevlerinde görüldüğü üzere, bu algı bilinçli biçimde beslenmiş ve Antonius, Cumhuriyet'in geleceği için tehlikeli bir figür olarak sunulmuştur. Bu süreçte Kleopatra, Roma siyasal söyleminde bir müttefikten ziyade, dışlayıcı ve tehditkâr bir unsur hâline getirilmiş; ittifak, Roma'nın egemenliğini zayıflatan bir girişim olarak çerçevelenmiştir. Bununla birlikte modern tarih yazımı, antik anlatıların büyük bölümünün Roma merkezli ve taraflı olduğuna dikkat çeker. Antonius'un tercihleri, sıklıkla **bireysel zaafılar** ve **duygusal bağılıklar** üzerinden açıklanmış; dönemin **yapısal koşulları** ve **stratejik zorunlulukları** geri planda bırakılmıştır. Oysa Roma Cumhuriyeti'nin bu aşamasında devlet, kurumsal dengeyi çoktan kaybetmiş; askerî güç ve ekonomik kaynaklar siyasetin temel belirleyicileri hâline gelmiştir. Bu bağlamda Antonius-Kleopatra ittifakı, kişisel bir sapmadan ziyade, **Cumhuriyet'in çözülme sürecinde ortaya çıkan alternatif bir iktidar modelinin ifadesi olarak da okunmaktadır**. Sonuç itibarıyla Antonius ile Kleopatra arasındaki birlikteliğin meşruiyeti, kesin sınırlarla belirlenebilecek bir mesele değildir. İttifak, başlangıçta Roma'nın diplomatik ve askerî pratikleriyle uyumlu unsurlar barındırırken, zamanla Cumhuriyet'in kurumsal ilkeleriyle çelişen bir yapıya evrilmiştir. Bu nedenle söz konusu ilişki, ne tamamen hukuka uygun bir devlet politikası ne de yalnızca bireysel çıkarların ürünü olarak değerlendirilebilir. Aksine, Roma Cumhuriyeti'nin son döneminde yaşanan **siyasal belirsizliklerin, güç boşluklarının ve meşruiyet krizinin** somut bir tezahürü olarak ele alınmalıdır. Bu çerçevede Antonius-Kleopatra ittifakı, Cumhuriyet düzeninin sınırlarını zorlayan ve nihayetinde bu düzenin sürdürülemezliğini açığa çıkaran tarihsel bir kırılma noktası niteliği taşımaktadır.

3.5 Augustus Octavianus'un Hayatı ve Roma'daki Rolü

Augustus Octavianus, doğduğu zamanlardaki adıyla Gaius Octavius MÖ 63 yılında varlıklı ancak prestij açısından yükseklerde bulunmayan bir ailede doğdu. Annesi Atia, Jül Sezar'ın yeğeniydi ve bu sayede Julia ailesi ile az da olsa bağları vardı. Peki ya Octavianus nasıl bu kadar hızlı yükseldi? Aile bağı, Sessizli ama planlı ilerleyişi ve öğrenmeye olan merakı. Tabi artısı olduğu kadar eksisi de olan Octavian sürekli hastalıklara yakalanıyordu. Ordu onun kaderinde yoktu, peki yönetmek? Fiziksel zayıflığını bir sorun olarak değil tanrının verdiği bir ganimet olarak gören Octavian okumaya yöneldi. Gözlemledi, çalıştı, not aldı ve sonunda siyasi hayatında yükselişe geçmiş akrabası Gaius Julius Sezar'ın gözüne girdi. Karakteriyle

yükselmişti Octavianus, sadece Sezar'ın gözünde biraz daha açılması gerekiyordu çünkü Octavian **az konuşan, emir dinleyen birisiydi**. Sezar'a göre gelecekte emir vermesi gereken kişi oydu. Bu yüzden sürekli törenlere götürüldü, ona politik atmosferi gösterdi ve sürekli yanında gezdirdi. Sezar'a benzer bir hayata geçen Octavian kısa bir süre içinde fiziksel olarak yetersiz olmasına rağmen onu askere aldı ve Apollonia'ya götürüp Lejyonda asker yaptı. Peki fiziksel açıdan yetersiz birini askere almak ne kadar mantığa uygundu? Uygundu. Çünkü Sezar onu asker yapmak istemiyordu. **Orduyu öğretmek istiyordu, Askerlerin psikolojisini öğrenmesini istiyordu.**

[Parth seferlerine](#) katılan Octavian bu seferden sonra askeri nişanlar aldıktan sonra bir süre daha Apollonia'da kaldı. Sezar ondan çok gurur duyuyordu ve onu vasiyetinde evlatlık olarak alarak ondan sonra devam etmesini istiyordu. Ancak bunu belli etmedi,

kendi içinde bir sır olarak tuttu ve hemen diktatör havalara girmesini istemedi. Biraz daha öğrenmesini istiyordu. Ancak kader ona bu kadar bir süre tanımadı ve MÖ 44 yılında Sezar

bir suikaste uğrayarak Roma’da hayatını kaybetti. Sezar öldüğünde Octavian daha 18 yaşındaydı. Elinde bir ordusu yoktu, Apollonia’daydı, ünü ve yetkisi bulunmuyordu. Üstüne Sezar’ın mirasının büyük bir bölümü kalmıştı ancak bu kadar malla ne yapacaktı? Sezar’ın ismi üstüne kalmış ve yeni adı **“Gaius Julius Caesar Octavianus”** olmuştu ancak bu isimle ne yapacaktı? Roma’nın kaderi nasıl şekillenecekti...

3.6 Augustus Octavianus ile Marcus Antonius’un Yıllar Süren Rekabeti

Sezar’ın ölümü Roma için büyük bir kayıp olmuştu. Ülke resmen kendi içinde bir bölünme yoluna girmişti. Sezar’ın ordusu sokak sokak şehir şehir Brutus’u aramaya başlamıştı. Adeta bir kaos hakimdi. Bu sırada ise karşımıza 2 adet kahraman çıktı: **“aynı tarafta, aynı amaçla”**. Antonius ile Octavianus. İkisi de

Sezar destekçisiydi. Octavianus onun evlatlık oğlu iken Antonius ise Sezar’ın en prestijli ve başarılı generali, sağ koluydu. Octavian güçsüzdü ancak Sezar’ın adını taşıyordu, güçsüzdü ancak mirası ve patrici ailelerin desteği vardı. İlk hedefleri Sezar’ın intikamını almak olan ekip içinde Octavianus, Antonius ve Lepidus’u barındıran bir ittifak ile MÖ 43 yılında **“İkinci Triumvirlik”** kurarak ortak düşman cumhuriyetçilere karşı birleştiler. Bu seferki ittifak birincisine göre kalıcıydı çünkü resmi ve yasal bir dayanağı vardı. Senato üstü yetkiler taşıyan bu ittifak kısa sürede toplandı ve ordularıyla Brutus takibine başladılar. Uzun süren kovalamanın ardından doğuda ordu toplayan Brutus ve Cassius Makedonyadaki Filippi kenti yakınlarında düşmanlarını göğüsledi ve uzun süren muharebe sonucu ikinci triumvirlik tarafından bozguna uğratarak kısa bir sürede intihar ettiler. Sonunda galibiyet alınmıştı. Cumhuriyetçiler kaybetmiş ve elenmişti. Sıra ise devletin düzeni ve yeni diktatörün seçilmesine gelmişti. Toprakların paylaşılması gayet makul geçmişti. Octavianus İtalya dahil olmak üzere batıyı, Antonius doğuyu, Lepidus ise Afrikayı almıştı. İlk zamanlarda her şey tıkırında işledi. Octavianus senato ve halk arasında denge politikası izlemiş, Antonius ise doğu sınırındaki ülkelerle ilişki kurarak Kleopatra ile bağını sıkı tutmuştu. Öyle ki aralarındaki bağ sadece siyasi değil kişisel ve duygusal olarakta bağlanmıştı ki bu durum da ileride birkaç sorun çıkmasına sebep oldu. Octavianusun kız kardeşiyle ayrılıp Kleopatra ile gayri meşru bir evlilik düzenleyen Antonius artık sınırlarını aşmış, Octavianus ise çarkı kendine çevirerek hakkında propagandalar yapmaya başlamıştı. Antonius’un artık doğulu olduğunu, Roma geleneklerinden uzaklaştığını ve bir kraliçenin etkisi altına girdiğini söyleyen ve halkını Antonius’a karşı örgütleyen Octavianus bu durumdan kârlı çıkmıştı. Antonius’un da hataları boyunu aşmıştı elbette. Romalı değilmiş gibi tavırlar sergilemesi,

Kleopatra'yla olan bağıı iyice aşması, çocuklarına krallıklar dağıtması ve Octavianus'un kız kardeşini aldatıp Roma'ya göndermesi Roma kamuoyunda çok kötü algılara sebebiyet vermişti.

“Triumvirliğin Çöküşü.”

Uzun süren bir ittifak, dayanıksız ve kırılgan bir ittifak. İkinci Triumvirlik. Kâr amaçlı kurulmuş, ömür vaad etmeyen bir birliktelik. Peki ilk kurşunu kim sıktı? Kısa cevap, herkes. Lepidus tamamen inaktif kalmış ve kendine düşen toprakları alıp iletişimi kesmiş, Octavianus Senatoyu yanına çekmiş ve Antonius'a karşı propagandalar başlatmış, Antonius ise Roma ile bağlarını kritik düzeyde azaltmıştır. Asıl bomba ise Octavianus tarafından düşürüldü. Antonius'un Roma'da bulunan resmi vasiyetini ele geçirip Senato'da okutan ve bunu propaganda aracı olarak kullanan Octavianus'un hatasını Antonius asla unutmayacaktı. Yaptıklarının cezasını elbet ki ödeyecekti. İçeriğinde Kleopatra'ya haklar veren, çocuklarına toprak ve Roma dışında merkez vurgusu yapan Antonius vasiyetinin içeriği ile Roma'ya ihanet etmiş

4. Sonuç

4.1 Savaşın Ortaya Çıkış Nedenleri

Octavianus

- Antonius karşıtı propagandalar gerçekleştirmesi,
- Hukuka aykırı olarak Antonius'un vasiyetini okuması,
- Senato ile yakınlaşıp Antonius ve Lepidus'a karşı taraf aldırması,
- Halkı ittifaklarına karşı örgütlemesi,
- Sezar'ın adını kullanarak Antonius'u ve Lepidus'u alt görmesi,

Antonius

- Octavianus'un kız kardeşi Octavia'dan ayrılıp Kleopatra ile gayrimeşru evlenmesi ve bu evlilikten yarı grek çocuklar yapması,
- Çocuklarına krallıklar vermesi,
- Doğu krallıkları ile aşırı ilişkiler kurması,
- Roma geleneklerine aykırı davranışlar sergilemesi,
- Vasiyetinde açıkça Roma'ya ihanet etmesi,
- Kleopatra ve çocuklarına çeşitli unvanlar ve haklar tanınması,
- Doğu'daki belirli toprakları Kleopatra'nın yönetimine bırakması,

Lepidus

- İttifağı hiçe sayarak yaşanan onca olayı göz ardı etmesi,
- Roma'dan uzaklaşması ve ittifaklarıyla ilişkisini kesmesi,
- Kendi topraklarında sessiz sedasız pasif bir hayat sürmesi,

4.2 Tarafların Güçleri ve Güç Kaynakları:

Cabinet 1- **Doğu Giza Federasyonu**

Kara Kuvvetleri:

Legionarius (Roma Lejyoneri)

Sayısı: 60.000

Özellikler:

- Roma standart donanımı ve formasyon kabiliyeti.
- Yakın muharebede güçlü.

- Kalkan duvarı vb. formasyonlarda güçlü.
- Uzun menzilli çatışmalarda etkisiz.
- Hızlı manevra kabiliyetinden mahrum.

Kısa tanım: İttifakın temel ağır piyade gücü.

Sagittarii Orientales (Uzun Menzilli Okçular)

Sayısı: 15.000

Özellikler:

- Uzun menzil kompozit yay kullanımı.
- Yoğun ve sürekli ok atış kabiliyeti.
- Açık arazide +
- Yakın muharebede -
- Coğrafi bilgi -

Kısa tanım: Uzun menzilli ateş gücü sağlayan doğu kökenli okçulardır.

Peltastai (Hafif Piyade)

Sayısı: 10.000

Özellikler:

- Hızlı manevra kabiliyeti.
- Cirit ve mızrak kullanımında +
- Dağınık düzenlerde +
- Ağır piyadelere karşı -
- Düzenli formasyonlara karşı -

Kısa tanım: Esnek görevler için kullanılan hafif piyade sınıfıdır.

Equites Orientales (Süvari)

Sayısı: 7.000

Özellikler:

- Roma süvarisine kıyasla daha zırhlı
- Yakın temas süvarisine daha uygundur.

- Mızraklı hücumlarda +
- Hız ve manevra kabiliyeti -
- Uzun mesafeli keşiflerde -

Kısa tanım: Doğu etkili, görece daha ağır süvari birlikleridir.

Kuşatma Aletleri/Özel Teçhizatlar:

Ballista

Sayısı: 180

Özellikleri:

- Yüksek isabet oranı.
- Hem personel hem yapı hedeflerine etki.
- Kurulum zamanı -
- Sabit mevzi gerektirir.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 8

Kısa tanım: Roma ordusunun standart ağır atış makinesi.

Scorpio

Sayısı: 150

Özellikler:

- Hızlı nişan ve atış.
- Personel hedeflerine karşı etkili.
- Yapı yıkma kapasitesinden mahrum.
- Kısa-orta menzil.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 2

Kısa tanımı: Keskin nişancı işlevi gören hafif atış aleti.

Onager

Sayısı: 60

Özellikler:

- Yüksek yıkım gücü.
- Psikolojik etki.
- İsabet oranı sınırlı.
- Geri tepme kuvveti yüksek.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 10

Kısa tanım: Roma'nın klasik taş fırlatan ağır mancınığı.

Koçbaşı

Sayısı: 70

Özellikler:

- Kapı ve surlara karşı etkilidir.
- Basit mekanik yapısı vardır.
- Yakın temas gerektirir.
- Korumasız kullanımı risklidir.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 15-25

Kısa tanım: Kapı ve sur yıkmak için kullanılan darbe aracı.

Turris Ambulatoria (Kuşatma kulesi)

Sayısı: 20

Özellikler:

- Sur seviyesine erişim.
- Okçu ve piyade platformu.
- İnşası uzun sürer.
- Yanıcı maddelere hassas.

Kullanımı için gerekli personel: 30-50

Kısa tanım: Sur yüksekliğine asker çıkarmaya yarayan hareketli kule.

Vaneae / Testudo (Koruyucu yaklaşma yapıları)

Sayısı: 120

Özellikler:

- Piyadeyi ok ve taşlardan korur.
- Kuşatma sırasında ilerleme sağlar.
- Yavaş ilerler.
- Alan gerektirir.

Kullanım için gerekli personel: 6-10

Kısa tanım: Kuşatma sırasında askerleri koruyan hareketli yapılar.

Gemi üzeri Ballista / Scorpio

Sayısı: 220

Özellikler:

- Gemi güvertesi savunması.
- Yakın hedeflere karşı etkili.
- Sınırlı atış açısı.
- Gemi stabilitesine bağlı.

Kısa tanım: Donanmada kullanılan hafif atış makineleri.

Donanma Kuvvetleri

Quinquereme (Ağır Savaş Gemisi)

Sayısı: 130

Özellikler:

- Çok kalın ve yüksek gövdesi vardır.
- Yüksek asker ve kule kapasitesi vardır.
- Dayanıklısıdır.
- Yavaştır.

- Dar geçitlerde -

Taşınabilir asker kapasitesi: 120

Kısa Tanım: İttifak donanmasının ana ağır savaş gemisidir.

Hexareme (Çok ağır savaş gemisi)

Sayısı: 25

Özellikler:

- Çok kalın gövdesi vardır.
- Savunması yüksektir.
- Çok yavaştır.
- Dar geçitlerde -

Taşınabilir asker kapasitesi: 180

Kısa tanım: Çok ağır, yüksek bordalı savaş gemisidir.

Decareme (Çok ağır savaş gemisi)

Sayısı: 15

Özellikler:

- Çok büyük gövdesi vardır.
- Maksimum asker taşıma kapasitesi.
- Çok düşük manevra kabiliyeti.
- Yüksek lojistik ihtiyacı.

Taşınabilir asker kapasitesi: 220

Kısa tanım: En ağır ve gösterişli savaş gemisi.

Lojistik / Hazine Gemisi

Sayısı: 50

Özellikler:

- Yüksek taşıma hacmi.
- Savaş kabiliyeti yok.
- Savunmasız.

Taşıyabilir asker kapasitesi: 20

Kısa tanım: Erzak ve mali kaynak taşıyan destek gemisi.

Cabinet 2- Çift Başlı Kartal Lejyonu

Kara Kuvvetleri

Legionarius (Roma Lejyoneri)

Sayısı: 70.000

Özellikler:

- Roma standart donanımı ve formasyon kabiliyeti.
- Yakın muharebede güçlü.
- Kalkan duvarı vb. formasyonlarda güçlü.
- Uzun menzilli çatışmalarda etkisiz.
- Hızlı manevra kabiliyetinden mahrum.

Kısa tanım: Yakın muharebede ve düzen savaşına dayalı Roma ağır piyadesi.

Auxilia Sagittarii (Roma yardımcı okçuları - orta menzilli)

Sayısı: 10.000

Özellikler:

- Hızlı atış.
- Hafif donanım yüksek hareketlilik.
- Destek ateşi sağlar.
- Uzun menzillilere karşı dezavantaj.
- Yakın muharebede düşük savunma.

Kısa tanım: Kısa ve orta mesafede destek ateşi sağlayan yardımcı birlik.

Auxilia Levis Armatare (Hafif piyade)

Sayısı: 8.000

Özellikler:

- Yüksek hareket kabiliyeti.
- Esnek konuşlanma imkanı.
- Hafif silahlarla hızlı mücadele.
- Ağır piyadelere karşı dayanıklılığı güçsüzdür.
- Uzun süreli çatışmalara karşı yetersizdir.

Kısa tanım: Destek ve ara görevlerde kullanılan hafif piyade unsuru.

Equites (Roma orta süvarisi)

Sayısı: 5.000

Özellikler:

- Keşif ve takip görevlerinde etkilidir.
- Kanat birlikleri olarak kullanılabilir.
- Hafif-orta zırh sayesinde denge sağlar.
- Ağır zırhlı süvarilere karşı çarpışma gücü sınırlıdır.
- Uzun süreli yakın muharebeye uygun değildir.

Kuşatma Aletleri/Özel Teçhizatlar

Ballista

Sayısı: 150

Özellikleri:

- Yüksek isabet oranı.
- Hem personel hem yapı hedeflerine etki.
- Kurulum zamanı -
- Sabit mevzi gerektirir.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 8

Kısa tanım: Roma ordusunun standart ağır atış makinesi.

Scorpio

Sayısı: 250

Özellikler:

- Hızlı nişan ve atış.
- Personel hedeflerine karşı etkili.
- Yapı yıkma kapasitesinden mahrum.
- Kısa-orta menzil.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 2

Kısa tanımı: Keskin nişancı işlevi gören hafif atış aleti.

Onager

Sayısı: 40

Özellikler:

- Yüksek yıkım gücü.
- Psikolojik etki.
- İsabet oranı sınırlı.
- Geri tepme kuvveti yüksek.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 10

Kısa tanım: Roma'nın klasik taş fırlatan ağır mancınığı.

Koçbaşı

Sayısı: 50

Özellikler:

- Kapı ve surlara karşı etkilidir.
- Basit mekanik yapısı vardır.
- Yakın temas gerektirir.
- Korumasız kullanımı risklidir.

Kullanımı için gerekli personel sayısı: 15-25

Kısa tanım: Kapı ve sur yıkmak için kullanılan darbe aracı.

Turris Ambulatoria (Kuşatma kulesi)

Sayısı: 15

Özellikler:

- Sur seviyesine erişim.
- Okçu ve piyade platformu.
- İnşası uzun sürer.
- Yanıcı maddelere hassas.

Kullanımı için gerekli personel: 30-50

Kısa tanım: Sur yüksekliğine asker çıkarmaya yarayan hareketli kule.

Vaneae / Testudo (Koruyucu yaklaşma yapıları)

Sayısı: 100

Özellikler:

- Piyadeyi ok ve taşlardan korur.
- Kuşatma sırasında ilerleme sağlar.
- Yavaş ilerler.

- Alan gerektirir.

Kullanım için gerekli personel: 6-10

Kısa tanım: Kuşatma sırasında askerleri koruyan hareketli yapılar.

Gemi üzeri Ballista / Scorpio

Sayısı: 300

Özellikler:

- Gemi güvertesi savunması.
- Yakın hedeflere karşı etkili.
- Sınırlı atış açısı.
- Gemi stabilitesine bağlı.

Kısa tanım: Donanmada kullanılan hafif atış makineleri.

Donanma Kuvvetleri

Liburna (Hafif savaş gemisi)

Sayısı: 280

Özellikler:

- Hafif gövde yapısı.
- Yüksek hız ve dönüş kabiliyeti.
- Sığ sularda kullanılabilirlik.
- Gövde dayanıklılığı -
- Asker kapasitesi-

Taşınabilir asker kapasitesi: 40

Kısa tanım: Hız ve çeviklik odaklı hafif Roma savaş gemisi.

Trireme (Orta sınıf savaş gemisi)

Sayısı: 100

Özellikler:

- Dengeli hız ve dayanıklılık.
- Açık deniz kullanımına uygun.
- Standart savaş gemisi yapısı.
- Hafif gemilere kıyasla manevrası sınırlıdır.
- Çok ağır gemilere karşı gövde dayanımı düşüktür.

Taşınabilir asker kapasitesi: 50

Kısa tanım: Roma donanmasının klasik dengeli savaş gemisi.

Quadrireme (Ağır-Orta sınıf savaş gemisi)

Sayısı: 15

Özellikler:

- Kalın gövde.
- Artırılmış asker alanı
- Düşük hız.
- Geniş dönüş yarıçapı.

Taşınabilir asker kapasitesi: 80

Kısa tanım: Ağır-orta sınıf destek gemisi.

Quinquereme (Ağır-Orta sınıf savaş gemisi)

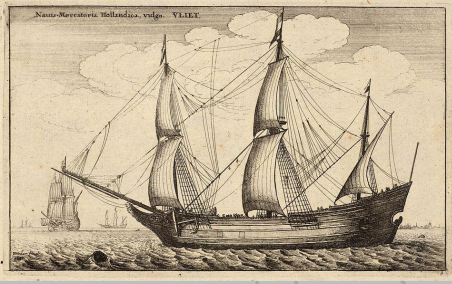
Sayısı: 15

Özellikler:

- Yüksek borda
- Yüksek asker yoğunluğu
- Düşük manevra
- Yüksek ağırlık

Taşınabilir asker kapasitesi: 120

Kısa tanım: Ağır sınıf ana savaş gemisi.

4.3 Savaşın Konumunun Sağladığı Avantaj ve Dezavantajlar

Avantajlar:

1) Yarı kapalı deniz yapısı.

- Tamamen açık deniz değildir.
- Tam kapalı bir liman da değildir.
- Dalgayı ve açık deniz sertliğini resmen keser.
- Deniz yüzeyini görece daha sakin tutar.

2) Dar ve tanımlı körfez ağzı.

- Körfez ağzı sınırlı bir genişliğe sahiptir.
- Alanın sınırlarını netleştirir.
- Savaş alanının dağılmasını engeller.

3) Uzun ve kullanılabilir kıyı şeridi.

- Kamp kurmaya elverişlidir.
- Karayla temas mümkündür.
- Birden fazla uygun konuşlanma noktası vardır.

4) Rüzgar ve akıntıların öngörülebilirliği.

- Günün belirli saatlerinde yoğunlaşır.
- Ani ve kaotik değildir.

5) Açık denizden kısmi izolasyon.

- Açık denizin genişliğinden kopuktur.

- Dış müdahaleleri zorlaştırır.
- Alanı daha yerel bir çatışma alanına çevirir.

Dezavantajlar:

1) Manevra alanının sınırlı olması.

- Geniş yayılmaya izin vermez.
- Alan darlığı yaratır.
- Alan esnek hareketten çok sıkışma üretir.

2) Tekil çıkış noktasına bağımlılık.

- Körfezden açık denize çıkış belirli bir hat üzerinden gerçekleşir.
- Alternatif çıkış yoktur.

3) Açık deniz avantajlarını ortadan kaldırması.

- Geniş cephe.
- Uzun manevra.
- Serbest hareket bu körfezde sınırlıdır.

4) Deniz koşullarının gün içinde sertleşmesi.

- Öğleden sonra rüzgar artar ve dalga yüksekliği yükselir.
- Körfez bu etkiyi azaltır ama tamamen yok etmez.

5) Alanın stratejik derinlik sunmaması.

- Körfez uzun süreli geri çekilme alanı sağlamaz.
- Alan kısa sürede dolar.

4.4 Muhaberenin Son Durumu

Günlerdir süren bekleyiş, Actium Körfezi'nin sularına sinmişti. Rüzgâr sabah saatlerinde zayıf esiyor, öğleye doğru kendini hissettiriyordu. Deniz sakın görünüyordu ama herkes bunun geçici olduğunu biliyordu. Karar anı yaklaşıyordu. Körfezin kuzey kıyılarında Octavianus'un donanması düzenli bir hat hâlinde dizilmişti. Gemiler aralarında mesafeyi koruyor, hiçbir hareket rastgele yapılmıyordu. Karada konuşlanmış birlikler sessizdi. Her şey hazır; geri dönüş ihtimali yoktu. Beklemek bile bir tercihti artık. Körfezin güneyinde ise Antonius'un filosu yer alıyordu. Daha iri gövdeli gemiler, daha yüksek bordalar, daha kalabalık güverteler... Donanma tek bir çizgi hâlinde değil, daha yoğun kümeler şeklinde duruyordu. Bu yalnızca bir diziliş farkı değildi; iki tarafın savaşa bakışının da ayrımıydı. Antonius, savaş alanına en yakın noktada bulunuyordu. Kara kuvvetleriyle deniz arasında bağ kurabileceği bir hatta konuşlanmıştı. Orduyu bırakmamış, denizi de terk etmemişti. İki dünya arasında duruyordu. Ne tamamen karadaydı ne de bütünüyle denizin içindeydi. Kleopatra ise farklı bir yerdeydi. Mısır donanması, körfezin daha iç kesimlerinde, Antonius'un ağır savaş gemilerinin gerisinde konumlanmıştı. Bu diziliş, savaşın merkezinde olmaktan çok korunmaya yönelikti. Gemiler yalnızca asker taşımıyordu; bir imparatorluğun hazinesini, geleceğini ve son kozlarını da barındırıyordu. Onların kaybı, savaşın ötesinde bir yıkım anlamına gelirdi. Saatler ilerledikçe iki donanma arasındaki mesafe azalmadı, ama gerilim arttı. Kimse ilk hamleyi yapmıyordu. Her kürek sesi, her yelken gerginliği karşı kıyıdan izleniyordu. Deniz, iki taraf arasında bir boşluk değil, bir eşik gibiydi. Bu noktada artık mesele asker sayısı değildi. Ne gemilerin büyüklüğü ne de taşınan silahlar tek başına belirleyici olacaktı. Her iki taraf da geri çekilmenin siyasi olarak mümkün olmadığını biliyordu. Bu körfez, yalnızca bir savaş alanı değil, bir karar mekânı hâline gelmişti. Güneş

yükselirken gemiler nihayet yüz yüze geldi. Artık mesafe haritalarla ölçülüyordu; bakışlarla, sessizlikle, bekleyişle ölçülüyordu. Actium Körfezi, Roma'nın kaderine tanıklık etmeye hazırды. Ve tam bu anda, savaş henüz başlamamışken, **geri dönmeyecek noktaya çoktan ulaşılmıştı.**

5. Siyasal Hatlar ve Tanıtımları;

Cabinet - 1 : Doğu Giza Federasyonu

★ Publius Canidius Crassus:

Romalı askeri lider ve politikası olan Publius Canidius Crassus Marcus Antonius'un en güvendiği askerî figürlerden biri olup özellikle Doğu eyaletlerindeki seferlerde ve **Partya harekâtlarında**²⁸ öne çıkmıştır. Aktium öncesinde Antonius'un Yunanistan'daki kara ordusuna başkomutanlık yapmıştır ve stratejik olarak deniz savaşına karşı çıkararak kara ordusunun kullanılmasını savunmuştur. Kleopatra'nın savaşa doğrudan dâhil edilmesini askerî açıdan hatalı bulan **Canidius**,

²⁸ Roma Cumhuriyeti'nin özellikle **MÖ 1. yüzyılda**, Doğu'da yer alan **Partya İmparatorluğu'na** karşı yürüttüğü askerî seferleri ifade eder. Bu harekâtlar, Roma-Partya rekabetinin askerî boyutunu oluşturur ve hem Roma iç siyasetini hem de Doğu politikasını derinden etkilemiştir.

yenilgi sonrası Antonius'tan kopmuş ancak Octavianus tarafından affedilmemiş ve idam edilmiştir; bu durum onun, Antonius'un askerî kanadının sembolik çöküşü olarak görülmesine yol açmıştır.

★ **Gnaeus Domitius Ahenobarbus:**

Köklü bir cumhuriyetçi aileye mensup olup başlangıçta Brutus ve Cassius safında yer almış, daha sonra Antonius'a katılmıştır. Donanma komutanlarından biri olarak Aktium öncesinde önemli bir pozisyona sahipti; ancak Kleopatra'nın Antonius üzerindeki etkisini açıkça eleştirmiş ve **savaş öncesinde Octavianus tarafına geçmiştir**. Kısa süre sonra hastalık nedeniyle hayatını kaybetmesi, Antonius'un **aristokrat desteğinin fiilen dağılmasının erken bir göstergesi** olarak değerlendirilir.

★ **Gaius Sosius:**

MÖ 32 yılında **konsüllük**²⁹ yapmış, Antonius'un Roma'daki en güçlü **politik** destekçilerinden biri olmuştur. Aktium'da donanma komutanı olarak aktif rol almış ve savaş sırasında Antonius safında kalmıştır. Yenilgi sonrasında kaçmayı başaran Sosius, Octavianus'un nadir affettiklerinden biri olmuş ve bu affın, Augustan dönemde uzlaşmacı siyasetin erken örneklerinden biri olduğu kabul edilmiştir.

★ **Marcus Insteius:**

Antonius'un **donanmasında görev yapan** ancak kaynaklarda hakkında sınırlı bilgi bulunan bir komutandır. Cassius Dio'ya göre Aktium sırasında disiplinsiz hareket etmiş ve savaşın kritik anlarında düzeni koruyamamıştır. Bu nedenle genellikle bireysel yetersizlikten ziyade, Antonius ordusundaki genel çözülmenin bir parçası olarak anılır.

★ **Lucius Gellius Publicola:**

Senatoryal çevrelerden³⁰ gelen bir Antonius destekçisi olup doğrudan askerî dehasının yanında politik sadakatiyle de öne çıkmıştır. Aktium yenilgisinden sonra Octavianus'a teslim olmuş ve affedilmiştir; bu da onun yeni rejimle uyum sağlamayı başaran eski Antonius yanlıları arasında yer aldığını gösterir.

★ **Marcus Iunius Silanus:**

²⁹ **Antik Roma'da Konsül:** Roma'da her yıl seçilen iki devlet başkanından her biri, bir konsolosun pozisyonu ve görevleri.

³⁰ Roma Senatosu'nda yer alan senatörleri ve bu senatörlerle **akrabalık, patronaj, siyasi ittifak ve ortak çıkar ilişkileri** içinde bulunan seçkin aileleri kapsar.

Aristokrat kökenli bir Romalı olup başlangıçta **Antonius safında yer almış, ancak Aktium öncesinde taraf değiştirerek Octavianus'a geçmiştir.** Bu geçiş, özellikle senato çevrelerinde Antonius'un meşruiyet kaybının sembollerinden biri olarak değerlendirilir.

★ **Quintus Dellius:**

Antonius'un en dikkat çekici figürlerinden biri olup diplomat, asker ve istihbarat görevlisi olarak görev yapmıştır. Plutarkhos onu açıkça “**taraf değiştirmeye meyilli**” biri olarak niteler. Aktium öncesinde Octavianus'a geçerek Antonius'un **iç yapısına dair önemli bilgiler** aktarmış, bu yönüyle savaşın psikolojik ve stratejik boyutunda etkili olmuştur.

★ **Marcus Octavius:**

Antonius donanmasında ++**sadık kalan**++ komutanlardan biridir ve Aktium'da **son ana kadar savaştırmıştır.** Yenilginin ardından Octavianus tarafından idam edilmesi, yeni rejimin özellikle askerî direniş göstermiş figürlere karşı daha sert davrandığını gösterir.

★ **Lucius Pinarius Scarpus:**

Kleopatra'nın **Mısır'daki kara kuvvetlerinin başkomutanıydı** ve pratikte Antonius'un Doğu'daki askerî gücünün bel kemiğini oluşturuyordu. Aktium yenilgisinden sonra güç dengelerinin değiştiğini fark ederek Octavianus'a geçti; bu taraf değişikliği, **Mısır ordusunun Antonius'tan kopmasında belirleyici olmuştur.**

★ **Marcus Titius:**

Antonius'un **amirallerinden** biri olup Kleopatra'nın donanmasının savaşa katılmasını desteklemiştir. Aktium yenilgisinden sonra teslim olmuş ancak hem Romalılar hem de halk nezdinde itibarı ciddi biçimde zedelenmiştir; özellikle **Caesarion**³¹ meselesindeki rolü nedeniyle eleştirilmiştir.

★ **Bogud of Mauretania:**

³¹ Antik Mısır'ın son hükümdarı **Kleopatra VII** ile **Jül Sezar**'ın oğludur. MÖ 47'de doğmuş, MÖ 30'da Roma İmparatorluğu'nun Mısır'ı işgaliyle öldürülmüştür.

Mauretania kralı olarak Antonius'un **Batı Afrika'daki** müttefiklerinden biriydi. Aktium sonrası Octavianus'un galibiyetiyle iktidarını kaybetmiş ve bölgedeki güç dengeleri Augustus lehine yeniden şekillenmiştir.

★ **Amyntas of Galatia:**

Başlangıçta Antonius'un Anadolu'daki en önemli müttefiklerinden biri iken, savaş öncesinde Octavianus'a geçmiştir. Bu pragmatik hamle sayesinde **Augustus döneminde de Galatia kralı olarak hüküm sürmeye devam etmiştir.**

★ **Herod the Great:**

Büyük Hirodes, Yahudiye kralı olarak Antonius'un **Doğu'daki en güçlü müttefiklerinden** biriydi. Aktium sonrası doğrudan Octavianus'un huzuruna çıkarak sadakatini bildirmiş, siyasi zekâsı sayesinde tahtını korumayı başarmış ve Augustus döneminde gücünü daha da pekiştirmiştir.

★ **Juppiter Yusuficus:**

Hiç taraf değiştirmemiştir, sonsuza kadar sağlıklı, mutlu ve huzurlu yaşamıştır.

Cabinet - 2 : Çift Başlı Kartal Lejyonu

★ **Marcus Vipsanius Agrippa:**

Octavianus'un en yakın dostu ve en yetenekli askerî komutanı olup Aktium Savaşı'nın fiilî mimarıdır. Düşük soylu kökenine rağmen askerî dehasıyla yükselmiş, özellikle **donanma savaşlarında** uzmanlaşmıştır. Aktium'da Octavianus'un donanmasının başkomutanı olarak hareket etmiş, Antonius-Kleopatra filosunun **manevra kabiliyetini sınırlayan stratejiler** geliştirmiştir. Savaş öncesinde **Methone ve Korfu**³² çevresindeki üsleri ele geçirerek Antonius'un lojistik hatlarını zayıflatmış, zaferin kazanılmasında belirleyici rol oynamıştır. Augustus döneminde Roma'nın en güçlü ikinci adamı hâline gelmiştir.

³² Methone ve Korfu, Yunanistan'ın kuzeybatısında yer alan Akdeniz'in kolu olan İyon Denizi'nde bulunan adalardır..

★ **Gaius Sossius:**

Başlangıçta Marcus Antonius'un sadık destekçilerinden biri olup MÖ 32 yılında **konsül** olarak görev yapmıştır. Aktium'da Antonius donanmasının komutanlarından biri olarak savaşmış, özellikle çatışmanın ilk safhasında **Octavianus kuvvetlerine karşı direnç** göstermiştir. Yenilginin ardından kaçmayı başaran Sossius, daha sonra Octavianus tarafından affedilmiş ve siyasi hayattan tamamen dışlanmamıştır; bu durum, **Augustus'un uzlaşmacı siyasetinin erken örneklerinden biri kabul edilir.**

★ **Marcus Luricius:**

Octavianus'un donanmasında görev yapan deneyimli bir **deniz komutanıdır.** Aktium Savaşı'nda Agrippa'nın emrinde hareket etmiş ve özellikle kanat birliklerinin sevk ve idaresinde rol oynamıştır. Hayatı hakkında detaylı bilgiler sınırlı olmakla birlikte, antik kaynaklar onu disiplinli ve güvenilir bir asker olarak anar; bu da Octavianus'un profesyonel komuta kadrosunun niteliğini göstermesi bakımından önemlidir.

★ **Lucius Arruntius:**

Soylu bir aileye mensup olup Aktium'da Octavianus donanmasının önemli komutanlarından biri olarak görev yapmıştır. Savaş sırasında Antonius'un filosuna **karşı cesur ve etkili bir direniş sergilemiş**, daha sonra Augustus döneminde de **saygın bir senatör olarak varlığını sürdürmüştür.** Tacitus, onu Cumhuriyetçi erdemleri temsil eden ender figürlerden biri olarak tanımlar.

★ **Statilius Taurus:**

Octavianus'un kara kuvvetlerinin başkomutanlarından biri olup Aktium sırasında Yunanistan'daki **kara ordularını** yönetmiştir. Askerî tecrübesi sayesinde Antonius'un olası kara manevralarını engellemiş, savaşın denizde sonuçlanmasının Octavianus **lehine** olmasını sağlamıştır. Augustus döneminde **iki kez konsül olmuş ve Roma'da kalıcı anıtlar inşa ettirmiştir.**

★ **Gaius Maecenas:**

Doğrudan askerî bir komutan olmaktan ziyade Octavianus'un **en yakın siyasi danışmanı ve diplomatik beyni olarak** öne çıkar. Aktium sürecinde İtalya'nın güvenliğini sağlamış, Roma'daki **iç düzeni korumuş ve propaganda faaliyetlerini** yönetmiştir. Savaş alanında bulunmamakla birlikte, zaferin siyasal ve ideolojik zemininin hazırlanmasında belirleyici rol oynamıştır.

★ Titus Statilius:

Statilius Taurus'un³³ ailesine mensup olup Octavianus saflarında askerî görevler üstlenmiştir. Aktium bağlamında ikincil komuta kademesinde yer aldığı düşünülür ve ailesinin Augustan **rejimle kurduğu sadakatin temsilcisi** olarak değerlendirilir.

★ Lucius Cornelius Balbus Minor:

Hispania³⁴ kökenli olup Roma vatandaşlığına yükselmiş **nadir** figürlerden biridir. Aktium sonrası dönemde askerî ve idari görevler üstlenmiş, Augustus'un Batı eyaletlerindeki hâkimiyetini pekiştiren isimlerden biri olmuştur. Her ne kadar Aktium'da doğrudan ön planda olmasa da Octavianus'un **çok uluslu destek yapısını** yansıtır.

★ Lucius Caesar:

Julius Caesar ailesiyle bağlantılı **soylu bir figürdür** ve Octavianus cephesinde yer almıştır. Aktium döneminde daha çok **siyasi destek** ve temsil görevi üstlenmiş, savaş sonrası Augustus'un çevresinde etkili olmuştur.

★ Titus Aelius Lamia:

Senatoryal çevreye³⁵ mensup olup Octavianus'un sadık destekçilerinden biridir. Aktium sürecinde askerî ve idari görevlerde bulunmuş, daha sonra Augustus döneminde yüksek makamlara getirilmiştir. Onun kariyeri, **savaş sonrası rejimin aristokrasiyle kurduğu uzlaşının bir örneğidir**.

★ Gaius Titius:

³³ Mark Antonius'un generali olarak **novus homo** ("kendi kendini yapmış adam") olarak ün kazandı.

³⁴ **Hispania**, günümüzde Portekiz, İspanya, Andorra ve Cebelitarık'ın bulunduğu Iber yarımadası'na romalılar tarafından verilen isimdir. Ayrıca Roma döneminde Hispania iki bölgeye ayrılmıştır: Hispania Citerior ve Hispania Ulterior. **Günümüzde İspanya'nın eski ismi olarak da kullanılır.**

³⁵ **Senatoryal çevre**, Antik Roma'da **Senato'ya mensup olanlar ile Senato etrafında oluşan siyasal-toplumsal elit ağını** ifade eden bir kavramdır.

Başlangıçta Antonius tarafında yer almış, ancak **Aktium** öncesinde **Octavianus'a** geçmiştir. Bu taraf değişikliği, Antonius'un komuta yapısındaki çözülmenin açık göstergelerinden biri olarak kabul edilir. Daha sonra Augustus döneminde etkili görevler üstlenmiştir.

★ **Marcus Valerius Messalla Corvinus:**

Hem askeri hem entelektüel kimliğiyle öne çıkan **seçkin bir aristokrattır**. Aktium'da Octavianus donanmasında görev yapmış, savaş sonrası Augustus rejimiyle uyumlu ancak görece bağımsız bir duruş sergilemiştir. Edebiyat ve hitabet alanındaki himayeciliğiyle de tanınır.

★ **Publius Silius Nerva:**

Octavianus'un **sadık askerî destekçilerinden** biri olup Aktium sürecinde ikincil komuta görevleri üstlenmiştir. Hayatı hakkında bilgiler sınırlı olmakla birlikte, Augustan dönemin **istikrarlı senatoryal** figürlerinden biri olarak kabul edilir.

★ **Lucius Munatius Plancus:**

Kariyeri boyunca **sık sık taraf değiştirmesiyle** tanınan **pragmatik bir siyasetçidir**. Aktium öncesinde Antonius'tan koparak Octavianus'a katılmış ve özellikle Kleopatra karşıtı söylemlerin senatoda meşrulaştırılmasında rol oynamıştır. Onun geçişi, savaşın **ideolojik** boyutunda Octavianus'a büyük avantaj sağlamıştır.

★ **Sudenasius:**

Hiç taraf değiştirmemiştir, sonsuza kadar sağlıklı, mutlu ve huzurlu yaşamıştır.

HARİTALAR

[Haritalara bakmak için tıklayınız!](#)

6. Göz Atılması Önerilen Kaynaklar

- https://youtu.be/_Y33HpFKvro?si=Nn_e4StQMdAd8bBa
- <https://youtu.be/34YNNnJJCwQ?si=QeUUtzRkaAp-70E8>
- https://youtu.be/Zw9le2od08k?si=y2tINbK7ISYyZYA_
- <https://youtu.be/Fqm125Zsg60?si=rWjgGYxCIJQmDPom>
- https://youtu.be/c8qs3xMq32c?si=EnPzQ-uTh_tg-3-y
- <https://youtu.be/DFW907BSlfc?si=Yy4XLsonpoHnJegs>
- <https://youtu.be/sPHyGBJWgml?si=M0PVr6p8tNU-KIKX>
- <https://youtu.be/jbEKphXf24g?si=ibdYhdHcBvQOyNLx>
- https://youtu.be/p_KbcTG8b3o?si=qmEZgeCs9gIYBW2B
- https://youtu.be/HFhkCSvvTro?si=L6jv_0BzfBvLFmA9
- https://youtu.be/ulOn0j1v_r4?si=wvtDomAmEID932ez
- <https://youtu.be/QypsdRnWiNU?si=j6NGCdB6wLTgMN4->

7. Kaynakça

- Plutarch | Biyografi, Eserler ve Gerçekler | Britannica
- Cicero - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- Jüpiter - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- Lucius Tillius Cimber
- Tillius Cimber: Roman senator, one of the assassins of Julius Caesar (0085 - 0042) | Biography, Facts, Information, Career, Wiki, Life
- Gaius Cassius Longinus | Roma Quaestor ve Julius Caesar'ın Suikastçısı | Britannica
- Gaius Cassius Longinus (Disambiguation) - World History Encyclopedia
- Jül Sezar'ın Suikasti - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- APPIANUS - Encyclopaedia Iranica
- Mark Antony - World History Encyclopedia
- Marcus Antonius'un Konuşması / Söylev / Hukuk Ansiklopedisi
- Roma Cumhuriyeti'nin Son Savunucusu Cicero Kimdi? - Arkeofili
- Roma Hükümeti - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- Roma döneminde siyasal düşünce
- Publius Canidius Crassus - wiki7.org
- Titus Statilius Boğa | Historica Wiki | Fandom
- The Principate of Augustus - World History Encyclopedia
- <https://www.britannica.com/biography/Julius-Caesar-Roman-general>
- <https://www.britannica.com/biography/Augustus-Roman-emperor>
- <https://www.britannica.com/biography/Mark-Antony-Roman-general>
- <https://www.britannica.com/event/Battle-of-Actium-ancient-Roman-history>
- <https://www.worldhistory.org/Augustus/>

- https://www.worldhistory.org/Mark_Antony/
- https://www.worldhistory.org/Cleopatra_VII/
- https://www.worldhistory.org/Battle_of_Actium/
- https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Plutarch/Lives/Antony*.html
- https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Plutarch/Lives/Caesar*.html
- https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Cassius_Dio/50*.html
- https://penelope.uchicago.edu/~grout/encyclopaedia_romana/imperialism/civilwars.html
- <https://yalebooks.yale.edu/book/9780300244709/roman-revolution/>
- <https://books.google.com/books?id=ajdRAAAAMAAJ>
- <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1371&context=nwc-review>
- <https://www.thelatinlibrary.com/vegetius.html>
- <https://www.karwansaraypublishers.com/ancient-warfare.html>
- <https://archive.org/details/romanrevolution0000syne/page/n5/mode/2up>
- <https://www.jstor.org/stable/pdf/270865.pdf>
- https://www.academia.edu/4108824/Julius_Caesar_and_the_Roman_Civil_War
- https://www.academia.edu/3845436/Augustus_and_the_Creation_of_the_Roman_Empire
- <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1371&context=nwc-review>
- https://www.academia.edu/3018501/Actium_and_the_Defeat_of_Antony
- <https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Vegetius/home.html>
- <https://www.karwansaraypublishers.com/ancient-warfare.html>
- <https://archive.org/details/fromalexandertoa0000gree>
- Caesarion | Biography & Facts | Britannica
- Cleopatra | VII Philopator, Facts, Death, Beauty, & History | Britannica
- Britanya' da Jül Sezar - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- Mısır Mitolojisinde Gök Tanrı Horus kimdir? | Ankara Masası
- Antik Mısır - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- (DOC) Antik mısır
- Antik Mısır: Tarihi, Firavunları, Dini ve Yazısı - Evren Atlası
- Antik Mısır: Tarihi, Hanedanları, Dini ve Yazısı - Arkeofili
- ANTİK ROMA TARİHİ (Dr. Eren KARAKOÇ)
- Antik Roma: Tarihin En Büyük Medeniyetlerinden Biri - Evren Atlası
- Roma Cumhuriyeti - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- 744923
- Antik Roma'da İmparatorluktan Cumhuriyete Uzanan Tarih – Tarih Kültür
- Destanlara Konu Olmuş Bir Aşk Hikayesi: Antonius ve Kleopatra | Turkish Museums

- Aktium Muharebesi: Marcus Antonius ve Kleopatra'nın ölümü - Evren Atlası
- (Microsoft Word - 9- TA\336D\326NER, Kevser.doc)
- Antonius ve Kleopatra
- 2792001
- I. Ptolemaios Soter Kimdir, Hayatı ve Resimleri
- Ptolemaios Krallığı
- Ptolemaioslar: Mısır'ın Avrupalı Firavunları | Fokus+
- Büyük İskender'in Ölümü - Dünya Tarihi Ansiklopedisi
- <https://www.ankaramasasi.com.tr/haber/2091259/misir-mitolojisinde-gok-tanri-horus-kimdir?ysclid=mium6766ad736719773>
- https://www.worldhistory.org/Egyptian_Vizier/
- https://www.historyofwar.org/articles/wars_diadochi.html
- <https://www.dinvemitoloji.com/2019/01/maat.html>
- <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-447/osiris/>
- <https://devridunya.blogspot.com/2011/02/antik-msrda-yonetim-ve-ticaret.html>
- <https://evrenatlası.com.tr/kultur/helenistik-donem-kralliklari/>
- <https://the-past.com/feature/the-cleopatras-part-1-cleopatra-i-the-syrian/>
- <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/arkeoloji/sinirlarin-otesine-gecen-tanrica-pelagi-a-isis>
- <https://historycollection.com/these-influential-figures-in-history-were-actually-eunuchs/>
- <https://www.britannica.com/biography/Achillas>
- https://www.worldhistory.org/Cassius_Dio/
- <https://romanhıyory.org/people/tarquinius-superbus?utm>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2966416>
- <https://www.britannica.com/biography/Marcus-Calpurnius-Bibulus>
- <https://web.archive.org/web/20150710065604/https://www.britannica.com/biography/Pompey-the-Great>
- <https://web.archive.org/web/20200226055241/https://www.trivia-library.com/b/richest-people-in-history-marcus-licinus-crassus.htm>
- <https://www.etymonline.com/search?q=triumvirate>
- https://youtu.be/ulOn0j1v_r4?si=JB0iFql5-DmCmuVU
- <https://web.archive.org/web/20210414173743/https://www.worldhistory.org/article/697/the-battle-of-pharsalus/>
- <https://www.worldhistory.org/Suetonius/>
- https://ozhanoturk.com/2021/05/15/roma-senatosu-senatus-romanus/#google_vignette
- <https://www.britannica.com/topic/curia-ancient-Roman-government>
- <https://www.britannica.com/biography/Plutarch>

- <https://www.britannica.com/biography/Marcus-Junius-Brutus>
- <https://www.britannica.com/biography/Gaius-Cassius-Longinus-Roman-quaestor>
- <https://www.msxlabs.org/forum/mimarlik/300211-tarihi-yapilar-pompey-tiyatrosu-the-atrum-pompeium-italya.html>
- https://grokipedia.com/page/Tillius_Cimber
- https://www.worldhistory.org/Mark_Antony/
- <https://www.iranicaonline.org/articles/appianus-alexandria-historian/>
- <https://hukukansiklopedisi.com/marcus-antoniusun-konusmasi-dostlar-romalilar-vatan-daslar-beni-dinleyin/>
- <https://arkeofili.com/roma-cumhuriyetinin-son-savunucusu-cicero-kimdi/>
- <https://siyaset-bilimi-ders-notlari.blogspot.com/2016/11/roma-mo.html>
- https://books.google.com.tr/books?id=raE7qzBM-OIC&pg=PA71&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false